

TURİZM LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM TUTUMLARININ TEKNOLOJİ KABUL MODELİ İLE İNCELENMESİ (EXAMINATION OF TOURISM UNDERGRADUATE STUDENTS' ATTITUDES TOWARD DISTANCE EDUCATION WITH TECHNOLOGY ACCEPTANCE MODEL)**

Onur AKGÜL^{1*} (orcid.org/ 0000-0002-5229-2557)

Aysun KORKUTAN² (orcid.org/ 0009-0002-5847-5861)

¹Mardin Artuklu Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü, Mardin, Türkiye

²Mardin Artuklu Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü, Mardin, Türkiye

Özet

Teknolojinin eğitim sistemi ile yakın ilişkili olduğu yadsınmaz bir gerçektir. Dijital çağın gelişmelerine hızlıca adapte olabilen üniversite öğrencilerinin yakın zamanda hayatlarında daha fazla yer almaya başlayan uzaktan eğitim, gittikçe popülerliği artan bir fenomen haline gelmiştir. Bu doğrultuda araştırmada, üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim sistemine adapte olma noktasında teknoloji kabul düzeyinin etkisinin olduğu varsayılmaktadır. Bu varsayımdan yola çıkarak, bu araştırmada turizm lisans programlarında okuyan üniversite öğrencilerinin teknoloji kabul davranışları ile uzaktan eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın verileri, Mardin Artuklu Üniversitesi Turizm Fakültesi'nde yer alan Gastronomi ve Mutfak Sanatları, Turizm Rehberliği ve Turizm İşletmeciliği lisans programlarında öğrenim gören 342 öğrenciden yüze yüze anket yoluyla elde edilmiştir. Verilerin analiziyle, öğrencilerin teknoloji kabul davranışları ile uzaktan eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkinin ne düzeyde olduğu, bu ilişkinin öğrencilerin bölümlerine, yaşlarına ve cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediği ortaya konulmuştur. Sonuçlar, öğrencilerin teknoloji kabul düzeyleri ile uzaktan eğitime bakış açıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte, öğrencilerin öğrenim gördükleri lisans programları ile teknoloji kabul düzeyi ve uzaktan eğitim tutumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ortaya çıkarmıştır.

Anahtar Kelimeler: Turizm Eğitimi, Uzaktan Eğitim, Teknoloji Kabul Modeli

Abstract

The relationship between technology and the school system is undeniable. Distance education, which has recently gained prominence among university students adept at adapting to digital advancements, has become an increasingly prevalent phenomenon. This study posits that the level of technological acceptance affects university students' capacity to adjust to the remote education system. This study seeks to ascertain the correlation between the technological accepting behaviors of university students enrolled in tourism undergraduate programs and their attitudes about distance education. A total of 342 students enrolled in the Gastronomy and Culinary Arts, Tourism Guidance, and Tourism Management undergraduate programs at Mardin Artuklu University Faculty of Tourism contributed data for the study via a face-to-face survey. The data study elucidated the correlation between students' technological accepting behaviors and their views towards distant education, while also examining variations based on students' departments, age, and gender. The findings indicated a statistically significant correlation between students' degrees of technology acceptability and their attitudes toward distance education. However, it was revealed that there was no significant relationship between the technology acceptance level and the distance education attitude with the undergraduate programs that the students studied.

Keywords: Tourism Education, Distance Education, Technology Acceptance Model

Giriş

Dijital evrimleşme ile bilgisayar, görsel ve işitsel cihazlar ile çeşitli iletişim teknolojilerinin hızlı bir şekilde gelişmesi sayesinde bilginin yaygınlaşması ve ulaşılabilirliği ciddi boyutlara ulaşmıştır. 21. yüzyılda bilgi ve

**Bu makale, TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında desteklenen 1919B012333304 numaralı başvuru projesi kapsamında yürütülmüştür.

*Sorumlu yazar: onurakgul@yahoo.com

DOI: 10.33083/joghat.2025.529

iletişim teknolojilerinin (BİT) muazzam gelişimi ile toplumun yeni bir sosyal devrim olarak bilgi çağına girdiği ifade edilmektedir. Dünya çapında bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim ve öğretimde giderek daha önemli bir rol oynadığı kabul edilmektedir. Ayrıca, BİT kullanımının, öğrencilerin öğrenme deneyimlerinin kalitesini artırabileceği ve gelişmekte olan ülkelerdeki toplumların daha geniş bir kesimine eğitime ve öğretimde fırsat tanıdığı kanıtlanmıştır (Rahman, 2014). Dünyadaki diğer yükseköğretim kurumları, hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin katılımına dayalı bir öğrenme ortamı ve bilgiye erişimlerini kolaylaştırmak amacıyla BİT'in sunduğu öğrenme ve öğretme teknolojilerini benimsemektedir (Ifinedo, 2006).

Eğitim alanında yapılan araştırmalar Teknoloji Kabul Modeli'nin geçerliliğini ortaya koymuştur. Özellikle algılanan fayda ve algılanan kullanım kolaylığı değişkenlerinin teknoloji kabulünde önemli faktörler olduğunu ortaya koyan araştırmalar dikkat çekmektedir (Park, 2009; Teo, 2009; Jan ve Contreras, 2011; Granic ve Marangunic, 2019; Belew ve diğerleri, 2024). Bu çalışmalar, uzaktan eğitim sistemlerinin uygulanmasında teknoloji kullanım kolaylığı ve beklenen fayda unsurlarının öncelikli rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Çeşitli üniversite bölümlerinde olduğu gibi turizm alanında da uzaktan eğitim uygulamaları, özellikle Covid-19 döneminde zorunlu olarak kullanıldıktan sonra giderek önem kazanmıştır. Bu alanda yapılan çalışmalar sınırlı olmakla birlikte, teknoloji kabul modeli bağlamında turizm lisans öğrencilerinin davranışsal niyetlerinin incelendiği görülmektedir. Çelik ve diğerleri (2023) tarafından yapılan bu araştırmada, turizm öğrencileri arasında teknoloji kabul modeliyle birlikte algılanan değer ve hedonik motivasyon gibi faktörler incelenmiştir. Sonuçlar, algılanan fayda, kullanım kolaylığı ve değer değişkenlerinin öğrenci tutumunu olumlu etkilediğini ve tutumun davranışsal niyet üzerinde belirleyici olduğunu ortaya koymuştur. Ancak eğitimde yeni teknolojilere adaptasyonda sorunlar da çıkabilmektedir. Kumar ve diğerleri (2023), turizm ve otelcilik öğrencileri üzerinde yaptıkları bir kabul araştırmasında, Öğretim Yönetim Sistemi adlı yeni bir uygulamanın genel kabul seviyesinin oldukça düşük olduğunu tespit etmiş, bu durumun teknoloji karmaşıklığı ve yeni oluşuna bağlanabileceğini sonucuna varılmıştır. Nitekim, alternatif bir eğitim modeli olarak görülebilen uzaktan eğitim sistemiyle tanışmış olan üniversite öğrencilerinin teknoloji kabul düzeylerinin belirlenmesi, eğitim politikalarına ilişkin kararlar alınmasında yol gösterici olacaktır. Özellikle turizm bölümlerinin müfredatlarında uygulamalı derslerin de yer aldığı düşünülürse, bu bölümlerde okuyan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarında farklılıklar söz konusu olabilir. Bununla birlikte, uzaktan eğitim sisteminden yeterli şekilde faydalanma, olası teknik sorunlara çözüm veya alternatif üretme ve uzaktan eğitim sistemine adapte olma noktasında teknoloji kabulünün etkisinin olduğu varsayılmaktadır. Çünkü, özellikle algılanan fayda ve kullanım kolaylığı gibi teknoloji kabul modeli değişkenlerinin, öğrencilerin uzaktan eğitim sistemlerini benimsemeleri üzerinde doğrudan etki gösterdiği çalışmalar yer almaktadır (Granić ve Marangunic, 2019; Zobeidi ve diğerleri, 2023). Ayrıca uzaktan eğitim sisteminin sağladığı avantajların yanı sıra dezavantajlarına ilişkin tartışmalar da bulunmaktadır. Belirli bir alanda eğitim alan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının tespit edilmesiyle de mevcut tartışmalara katkı sağlanacağı ön görülmektedir.

Kavramsal Çerçeve

Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT)

Bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT), bilginin erişilmesini, toplanmasını, saklanmasını ve dağıtılmasını sağlayan teknolojiler olan uygulama ile hizmetler ve sistem üzerindeki bilgilerin tümünü ifade etmektedir (Güleş, 2000: 14). BİT; donanım, yazılım ve iletişim ağlarından oluşan geniş bir yelpazeyi içine almaktadır (Berce vd., 2008: 190).

Bilgiye ulaşmada kullanılan teknolojiler iletişim için de kullanılırken bireylerin arasında transfer edilen şeyler bilgi olarak nitelendirildiği için bilgi teknolojisi ve iletişim teknolojisi kavramları bir arada kullanılmaktadır. Nitekim BİT; bilginin iletilmesini, depolanmasını, saklanmasını, üretilmesini, düzenlenmesini, çoğaltılmasını ve paylaşılmasını sağlamak amacıyla kullanılan araç-gereçler ve ortamlar olarak tanımlanmaktadır (Aydoğmuş ve Karadağ, 2020). BİT olarak tanımlanan araçlar bilgi toplamak, üretmek, yönetmek ve yaymak için tasarlanan ileri teknoloji kaynaklarını ve araçlarını kapsamaktadır (Adebanjo ve Rasheed, 2021). Bilgi ve iletişim teknolojileri modern çağın ayrılmaz ve bütünleşik bir parçası olarak günlük hayatta yerini almıştır. Bireyler, bu teknolojileri kullanarak aradıkları bilgiye hızlı bir şekilde ulaşabilmekte ve eriştiği bilgileri depolayabilmektedir. Teknolojinin getirdiği bu ve benzeri kolaylıklar işletmelerin de performansını etkilemektedir. Bu nedenle bilgi teknolojileri işletmelerin yönetim, hizmet ve üretim faktörleri ile performanslarını da olumlu etkileyerek verimliliklerin artmasını sağlamıştır (Eryılmaz, 2018: 38-39). Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler, hayatın birçok alanını olduğu gibi eğitimi de etkilemektedir (Aydın ve Semerci, 2017: 156). BİT kullanımının, günümüz eğitim sisteminde değişimin ve gelişimin bir

işareti olarak kabul edilmesi, eğitim politikalarının belirleyici bir unsuru olarak kabul edilmektedir (Papanastasiu ve Angeli, 2008). Duker, Bonney ve Adibi (2018), bilgi ve iletişim teknolojilerinin bir dağıtım ya da öğretim aracı olarak kullanıldığında etkisini gösterdiğini ifade etmektedir. Çünkü eğitim alanında bu teknolojilerin kullanımı, anlama yetisini geliştirmekte, hafızada tutmayı artırmakta ve öğrencilerin akademik performansını yükseltmektedir (Alkan ve Kocak, 2015; Afzal ve Rafiq, 2022).

Eğitimde teknolojinin önemi en kritik konulardan biridir (Webber, 2003). Son yıllarda yapılan çeşitli çalışmalar, eğitim kalitesinin artırılması için bilgi ve iletişim teknolojilerinin sunduğu fırsatlara vurgu yapmıştır. BİT, özellikle eğitim sistemlerini ve süreçlerini gözden geçirmek ve yeniden tasarlamak için bir fırsat sunabilecek ve böylece kaliteli bir eğitim sistemi kurabilecek bir sistem olarak görülmektedir (Sangrà ve González-Sanmamed, 2010: 207). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı güçlü bir öğrenme ortamı yaratmakta ve öğrencilerin bilgiyi aktif, kendi kendilerini yönlendiren ve yapıcı bir şekilde ele aldıkları öğrenme ve öğretme süreci sağlamaktadır (Volman ve Van Eck, 2001). BİT sadece mevcut öğretim yöntemlerine eklenebilecek ya da bunların yerine kullanılabilecek bir araç olarak değil, yeni öğretme ve öğrenme yöntemlerini desteklemek için önemli bir araç olarak görülmektedir. Bu noktada BİT, özellikle öğrencilerin iş birliği, iletişim, problem çözme ve yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirmek için kullanılmalıdır (Van den Akker vd., 2003).

BİT'lerin uzaktan eğitimde nitelik ve niceliği etkilediği tartışmasızdır. BİT sayesinde uzaktan eğitimde hem öğrencilerin hem de akademisyenlerin birbirleriyle daha etkili iletişim kurabilmeleri mümkündür (Yusuf, 2005). BİT'ler, öğrencilere mekân ve zaman ayrımı gözetmeksizin öğrenme imkânı tanıyarak, başkalarıyla verimli ve rahat bir şekilde etkileşim kurmalarını sağlamış ve çevrimiçi ortamda çok sayıda öğrenme materyaline kolayca erişmelerini mümkün kılmıştır. Bu bağlamda, BİT'ler öğrenme sürecini köklü bir şekilde dönüştürmüş ve yeniden şekillendirmiştir (Kebritchi, Lipschuetz ve Santiago, 2017; Choudhury ve Pattnaik, 2020).

Özellikle turizm alanında eğitim alan öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojilerinde yetkinlik sahibi olmaları, mezuniyetleri sonrasında istihdam alanlarının çeşitlenmesi ve turizm işletmelerinin ihtiyaçlarının giderilmesi hususunda önem taşımaktadır (Eryılmaz, 2018). Bu yönleriyle uzaktan eğitim, geleneksel eğitime kıyasla daha esnek ve avantajlı olmakta ve kişilere kendi kendilerine öğrenme fırsatı vermektedir (İşman, 2008: 10). Simonson ve diğerlerine (2012: 32) göre uzaktan eğitimin kurumsal tabanlı olması, etkileşimli iletişim sağlaması, öğrenenlerin ve öğretenlerin farklı yerlerde olması, öğrenme deneyimini veri, ses, video gibi içeriklerle sunması şeklinde dört temel unsuru bulunmaktadır.

Uzaktan Eğitim

Son yıllarda, iletişim ve ağ teknolojilerindeki hızlı gelişmenin beraberinde e-öğrenme (uzaktan eğitim) popülerleşmiş ve eğitim alanında en popüler öğretim yöntemlerinden biri haline gelmiştir. İnternet teknolojisinin de gelişmesiyle birlikte, yüksek kaliteli video ve sesin gerçek zamanlı iletimi daha kolay ve yaygın hale gelmiştir. Bu büyük değişimler sayesinde, geleneksel eğitim yöntemleri de değişime uğramıştır (Li vd., 2008: 21). Böylece, toplumsal hayatı her açıdan değiştiren teknolojik gelişmelerin etkilediği alanlardan birisi de eğitim olmuştur (Akpınar, 2003: 80). Eğitim öğretim sistemlerinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaygınlaşmaya başlamasıyla da uzaktan eğitim hayatımıza girmiştir (Akyürek, 2020: 1).

Uzaktan eğitim sisteminin çeşitli ülkelerde ön plana çıkmasının en önemli etkenlerinden biri, farklı bireysel özelliklerdeki kişileri aynı ortamda buluşturması ve uluslararası iletişim sağlamasıdır. Özellikle son yıllarda internet teknolojisinin gelişmesiyle birlikte uzaktan eğitim uygulamalarının gün geçtikçe yaygınlaştığı görülmektedir (Deveci, 2019: 78-79). Ayrıca geleneksel eğitimde sık karşılaşılan; öğrencilerin okullarına uzak yerlerde ikâmet etmesi, kapasite ve eğitim kalitesindeki yetersizlikler gibi sorunların önüne geçmek amacıyla uzaktan eğitimin tercih sebebi olduğu söylenebilir. Çünkü uzaktan eğitim, fırsat eşitliği sağlayarak çeşitli sebeplerle eğitim alamayan ve kendini geliştirmek isteyen bireyler için alternatif sunmaktadır (Yıldız, 2004). Araştırmalar, özellikle uzaktan eğitim programlarının bilgi toplumunun geliştirilmesinde birer merkez olarak öneminin arttığını göstermiş ve bu durum başta Avrupa ülkeleri olmak üzere birçok ülkenin geleneksel yükseköğrenim kurumlarına devam etme fırsatı bulamayan kişilere yönelik çabaları teşvik edecek stratejiler geliştirmesine yol açmıştır (Howell, Williams ve Lindsay, 2003). Ayrıca uzaktan eğitim, bazı zorunlu nedenlerden dolayı eğitimlerine devam edemeyenler için bir fırsat olarak sunulmuştur.

Covid-19 pandemisi, küresel ölçekte yükseköğretim ortamını önemli ölçüde dönüştürmüştür. Bu doğrultuda üniversiteler, eğitim öğretim faaliyetlerini çevrimiçi platformlara taşınmıştır. Çevrimiçi öğrenme, nispeten olgunlaşmış bir öğrenme modeli olmakla birlikte, yükseköğretimde giderek daha fazla kullanılmaya

başlamıştır. Ancak, salgının neden olduğu ani ve hazırlıksız çevrimiçi öğrenme geçişi, özellikle pandeminin ilk aşamasında, politika yapıcılar, öğretmenler ve öğrenciler gibi yükseköğretim paydaşları için önemli zorluklar doğurmuştur (García-Morales, Garrido-Moreno ve Martín-Rojas, 2021; Grafton-Clarke vd., 2022). Ayrıca bu dönemde dijital altyapısı yetersiz olan ülkelerin eğitime erişimi önemli ölçüde sektöre uğramıştır (UNESCO, 2024). Yetersiz internet erişimi, ağ sorunları, elektronik cihaz eksikliği ve zayıf ağ altyapısı gibi sorunlar, gelişmekte olan veya gelişmemiş ülkelerde daha belirgin olarak ortaya çıkan sorunlar olmuştur (Rahman, 2021; Chandrasiri ve Weerakoon, 2022). Nitekim, yeterli teknoloji altyapısına ve dijital öğrenme sistemlerine sahip olmayan ülkelerde eğitimdeki kesintiler ve öğrenme kayıpları en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Eğitim kurumlarının kapanmasıyla, dünya genelindeki öğrencilerin üçte biri, bir yıl ve daha uzun süre eğitimden tamamen kalmıştır (UNESCO, 2024). Ayrıca pandemi gibi olağanüstü bir durumun getirdiği ani sistem değişimi aceleyle getirildiği için kurumlar, öğrenciler ve öğretmenler bu ani değişime uyum sağlamada zorluklar yaşamıştır. Bu zorlukların üstesinden gelmek için üniversitelerin öğrenme deneyimini iyileştirmesi ve öğrencilerin beklentilerini karşılayacak adımlar atması gerekmektedir (Meng vd., 2024).

Yükseköğretimde her geçen gün uzaktan eğitime daha fazla yer verildiği görülmektedir (Duman, 2020). Diğer yandan, uzaktan eğitimin avantajları olduğu kadar dezavantajları da vardır. Uzaktan eğitimin avantajları arasında; zaman tasarrufu, öğrencilere göre ayarlanabilen bir hızda öğrenme imkânı, çeşitli öğretim materyallerine anında erişim, öğretmenlerin mesleki gelişimi ve nesiller arası deneyim alışverişi vardır. Diğer taraftan; sosyal etkileşim eksikliği, bilgisayar başında uzun saatler harcama zorunluluğu, öğretmen ve diğer öğrencilerle doğrudan temas eksikliği, bilgisayar ekipmanı eksikliği, yetersiz barınma koşulları, sosyal ve ekonomik dışlanma gibi dezavantajları da bulunmaktadır (Klisowska vd., 2021: 27-28). Ayrıca üniversitelerde uzaktan eğitim olması, fiziksel olarak kampüste bulunamayan öğrencilerin kampüs hayatının getirdiği çeşitli fırsatlardan yoksun olmasına neden olmaktadır. Bununla birlikte, uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitim kıyaslandığında, uzaktan eğitim almanın öğrenciler için daha yıpratıcı olduğu kanıtlanmıştır (McLaren, 2004; Angelino vd., 2007; Simpson, 2013). Tang'ın (2023) çalışmasında ise uzaktan eğitimin deneyimsel öğrenmenin azalması, öğrenci performansının düşüşü, teknolojik kısıtlamalar, öğrenme materyallerinin ve kaynaklarının eksikliği ve psikolojik olumsuzluklar gibi sorunları beraberinde getirdiği görülmüştür. Ayrıca bu olumsuzlukların sosyo-ekonomik durum, etnik köken, cinsiyet, fiziksel koşullar ve öğrenme yeteneği gibi faktörlerle daha da arttığı tespit edilmiştir. Nitekim Gökal ve diğerlerinin (2021) çalışmasında da öğrencilerin yüz yüze eğitimi daha çok tercih ettiği tespit edilmiştir.

Avcı ve Emel (2021), Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim gören öğrencilerin teknoloji kabulünde algıladıkları kullanım kolaylığının uzaktan eğitim sisteminden duyulan memnuniyet üzerine anlamlı bir etkisinin olmadığını tespit etmiştir. Aynı sonuca Aytekin ve diğerlerinin (2019) çalışmasında da ulaşılmıştır. Sukendro ve diğerleri (2020), teknoloji kabul düzeyinde algılanan fayda ile uzaktan eğitim arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını tespit etmiştir. Algılanan faydanın uzaktan eğitim tutumuna dolaylı olarak etkisinin olmadığına ilişkin başka bir bulgu ise Wang ve diğerleri (2019) ile Navarro ve diğerlerinin (2023) çalışmasında da görülmüştür. Teknoloji kabulünde algılanan faydanın uzaktan eğitimde memnuniyet üzerine bir etkisinin olmadığı da Çelik (2018) tarafından yapılan çalışmada ortaya çıkmıştır. Stewart, Bachman ve Johnson (2010) ise teknoloji kabul düzeyi ile uzaktan eğitime yönelik algı arasında olumlu ve anlamlı bir ilişki olmadığını tespit etmiştir. Bu bulgulara paralel olarak Turner vd. (2010) tarafından yapılan literatür taramasında, teknoloji kabulünde algılanan kullanım kolaylığı ile faydanın büyük çoğunlukla uzaktan eğitim gibi teknolojilerin kullanımına yönelik davranışları tam anlamıyla açıklayamadığına dikkat çekilmiştir.

Yıldırım (2023), turizm öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini incelediği araştırmasında, öğrencilerin uygulamalı derslerde oldukça zorlandıklarını tespit etmiştir. Bununla birlikte turizm öğrencilerinin uzaktan eğitimi kalıcı bir eğitim olarak istemedikleri dile getirilmiş ve yüzyüze eğitimin yerini alamayacağı görüşü savunulmuştur. Akhan ve Artuğer (2023), uzaktan eğitim sisteminin getirdiği zorluklar nedeniyle konaklama ve turizm eğitiminin olumsuz şekilde etkilendiğini, öğrencilerin derslerinde gereken pratik becerileri yeterince kazanamadıklarını ifade etmiştir. Wang vd. (2020) de uzaktan eğitimin uygulamalı dersler için uygun olmadığı ve öğrenciler tarafından bir sorun olarak algılandığını düşünmektedir. Bu ifadeler, uzaktan eğitimin uygulamalı derslerde kısıtlı kaldığını ve pratik deneyim kazanımında yetersiz olduğunu göstermektedir. Nitekim, üniversitelerin turizm bölümlerinde uygulamalı derslerin yoğunluğu, öğrencilerin teknoloji kabul düzeyi yüksek olsa bile uzaktan eğitime yönelik tutumlarının düşük kalmasına neden olabilir.

İlgili alanyazında hem öğrencilerin hem de meslek sahibi bireylerin teknoloji kabul düzeyleri ve uzaktan eğitim tutumları üzerinde çalışmalar yürütülmüştür. Özer vd. (2019) tarafından yapılan bir çalışmada, muhasebe çalışanlarının teknoloji kabul düzeyleri ile uzaktan eğitime yönelik tutumlarında olumlu ve anlamlı bir ilişki

olduğu tespit edilmiştir. Okat (2022) ise öğretmenlerin uzaktan eğitim programı algılarını teknoloji kabulü bağlamında incelemiş ve çıkan sonuçlar, teknoloji kabulü düzeyi ile uzaktan eğitim programına yönelik algı arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu göstermiştir. Bolat ve diğerleri (2017) tarafından yapılan bir çalışmada, öğrencilerin uzaktan eğitimde mobil internet kullanımını teknoloji kabul modeline göre incelemiş, sonuçlar mobil deneyime sahip olan öğrenciler ile hiç deneyimi olmayan öğrenciler arasındaki teknoloji kabul düzeyinin farklılaştığını ortaya çıkarmıştır.

Öğrencilerin teknoloji kabulü ile uzaktan eğitim tutumları arasında anlamlı olsa da düşük düzeyde ilişki tespit edilen araştırmalar da bulunmaktadır (Abdulla, 2012; Dikkartın Övez ve Demir, 2023). Boz (2019) ise öğretmen adaylarının uzaktan eğitim tutumları ile teknoloji kabul düzeyleri arasında düşük düzeyde ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Yıldız ve Topal (2022) da öğretmen adaylarının bilgi iletişim teknolojilerine yönelik tutumları ile uzaktan eğitime yönelik tutumları arasında düşük düzeyde ilişki olduğunu saptamıştır.

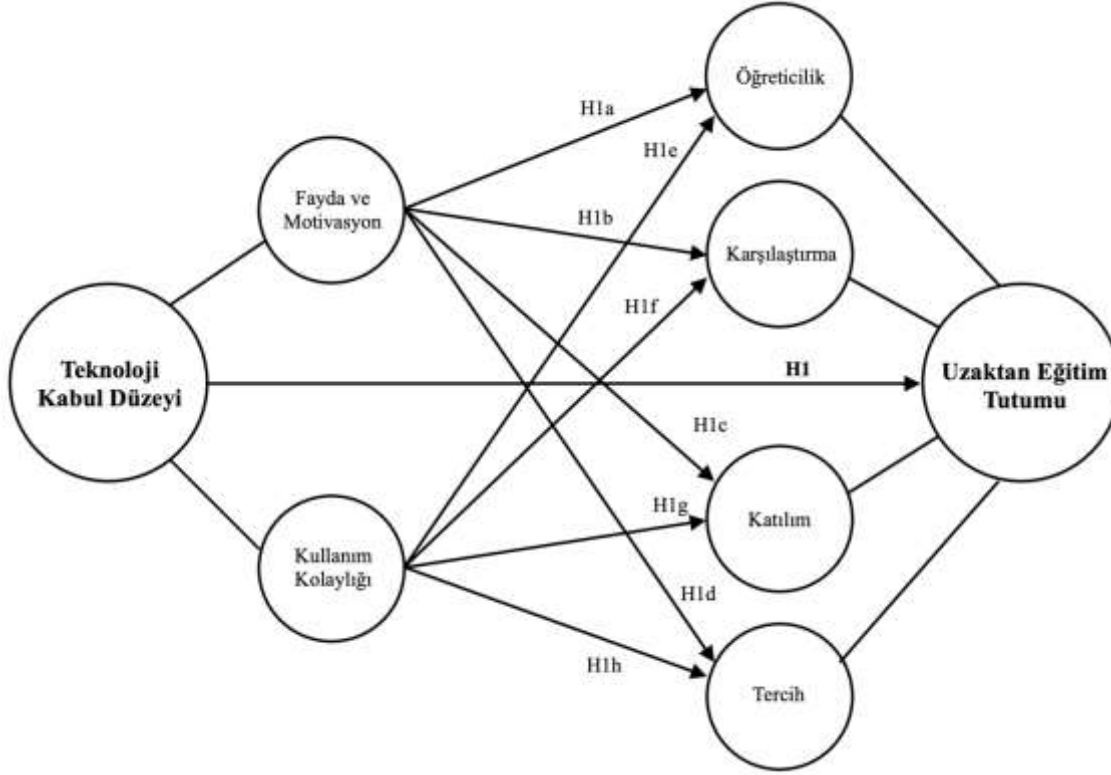
Yöntem

Turizm lisans programlarında okuyan öğrencilerin teknoloji kabul davranışları ile uzaktan eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlayan bu araştırmanın örneklem grubunu, Mardin Artuklu Üniversitesi Turizm Fakültesi'nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Bu öğrenciler Gastronomi ve Mutfak Sanatları, Turizm Rehberliği ve Turizm İşletmeciliği lisans programlarında eğitim almaktadır. Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümünde 312 öğrenci, Turizm Rehberliği bölümünde 157 öğrenci ve Turizm İşletmeciliği bölümünde 82 öğrenci olmak üzere toplam 551 kayıtlı öğrenci vardır. Araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniği uygulanmıştır. Anket ifadeleri, Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanımı ile Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği'nden oluşmaktadır. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanımı Edmunds, Thorpe ve Conole (2012) tarafından, Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği ise Aykış (2021) tarafından geliştirilen çalışmalardan alınmıştır. Ankette, ilgili değişkenleri içeren toplam 41 ifade yer almakta, ayrıca yaş, cinsiyet ve öğrenim görülen bölüm gibi demografik sorular bulunmaktadır. Ankette yer alan ifadeler, 5'li Likert tipi ölçekte hazırlanmıştır.

Araştırma evreninin tamamına ulaşmak mümkün olmadığı için örneklem yoluna gidilmiş ve bu doğrultuda kolayda örnekleme yöntemi seçilmiştir. Örneklem büyüklüğünün hesaplanması için geliştirilen formüllere göre, 500 ila 750 kişiden oluşan evren büyüklüğünün %95 oranda temsili için örneklemin 217 ila 254 kişi arasında olması yeterli görülmektedir (Gürbüz ve Şahin, 2018: 130). Bu doğrultuda 551 öğrencinin kayıtlı olduğu Turizm Fakültesi bölümlerinde öğrenim gören 370 öğrenciden 3-10 Haziran 2024 tarihleri arasında anket ile veri toplanmıştır. Ancak toplanan anketler arasında eksik ve/veya hatalı işaretlenen 28 anket analiz dışı bırakılmıştır. Nitekim toplamda 342 anket analize tabi tutulmuştur. *Veri toplama süreci için Mardin Artuklu Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 12/03/2025 tarihli ve 2025/3 nolu toplantısında 188806 sıra sayılı kararı ile izin alınmıştır.*

Analizlerde öncelikle öğrencilerin sınıf ve öğrenim gördüğü bölüm gibi demografik özellikleri incelenmiş, ardından ölçeklere ilişkin betimleyici bulgular ortaya koyulmuştur. Ardından verilerin normallik dağılımları kontrol edilmiş, devamında da açıklayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Faktör analizinin ardından cinsiyete ve bölüme ilişkin farklılık testleri uygulanmış, son olarak da değişkenler arası korelasyon analizi yapılarak hipotezler test edilmiştir. Alanyazında tartışılan çalışmalar doğrultusunda, araştırma modeline Şekil 1'de yer verilmiştir:

Şekil 1. Araştırma Modeli

Yukarıda tartışılan araştırmalarda, teknoloji kabul düzeyinin uzaktan eğitimi olumlu ve anlamlı yönde etkilediği görülse de aksi bulgulara ulaşan araştırmalar da vardır.

Bu doğrultuda, araştırmanın hipotezleri aşağıdaki gibi oluşturulmuştur:

H1: Öğrencilerin teknoloji kabul düzeyi ile uzaktan eğitim tutumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H1a: Öğrencilerin teknoloji kabul düzeyinde fayda ve motivasyon ile uzaktan eğitimde öğreticilik tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H1b: Öğrencilerin teknoloji kabul düzeyinde fayda ve motivasyon ile uzaktan eğitimde karşılaştırma tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H1c: Öğrencilerin teknoloji kabul düzeyinde fayda ve motivasyon ile uzaktan eğitimde katılım tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H1d: Öğrencilerin teknoloji kabul düzeyinde fayda ve motivasyon ile uzaktan eğitimde tercih tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H1e: Öğrencilerin teknoloji kabul düzeyinde kullanım kolaylığı ile uzaktan eğitimde öğreticilik tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H1f: Öğrencilerin teknoloji kabul düzeyinde kullanım kolaylığı ile uzaktan eğitimde karşılaştırma tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H1g: Öğrencilerin teknoloji kabul düzeyinde kullanım kolaylığı ile uzaktan eğitimde katılım tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H1h: Öğrencilerin teknoloji kabul düzeyinde kullanım kolaylığı ile uzaktan eğitimde tercih tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Üniversite öğrencilerinin teknoloji kabul davranışları ile uzaktan eğitime yönelik tutumları üzerine araştırmalar yapılmış (Landry vd., 2006; Edmunds vd., 2012; Efiloğlu Kurt, 2015; Olcay ve Döş, 2016; Bolat vd., 2017; Torun ve Cengiz, 2018; Yağcı vd., 2019; Akyol, 2020; Buluk ve Eşitti, 2020) olsa da turizm öğrencilerinin teknoloji kabul modeli çerçevesinde bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım düzeylerinin uzaktan

eğitim tutumları üzerindeki etkisine yönelik bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu yönüyle araştırmanın özgün olarak alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca turizm bölümleri içerisinde bu tutumların farklılık gösterip göstermediğinin ortaya konulması, özellikle uygulamalı eğitimin ağırlıklı olduğu Gastronomi ve Mutfak Sanatları bölümünde öğrenim gören öğrencilerin söz konusu değişkenlere yönelik tutumlarının belirlenmesiyle ilgili alanyazına katkı sağlanacağı ön görülmektedir.

Bulgular

Katılımcıların Demografik Özellikleri

Araştırmaya dahil olarak anketleri veri setine dahil edilen 342 katılımcının demografik özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

	Demografik Özellikler	Frekans	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	208	60,8
	Erkek	134	39,2
Bölüm	Gastronomi ve Mutfak Sanatları	217	63,5
	Turizm Rehberliği	90	26,3
	Turizm İşletmeciliği	35	10,2
Sınıf	1	108	31,6
	2	147	43,0
	3	87	25,4
TOPLAM		342	100

Yukarıdaki tabloya göre katılımcılar ağırlıklı olarak kadın öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin çoğunluğu, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümünde öğrenim görmektedir. Öğrencilerin sınıf dağılımlarına bakıldığında, ağırlıklı olarak 2. sınıf öğrencilerinin ankete katıldığı görülmektedir.

Teknoloji Kabul Modeli Ölçeğine İlişkin Betimleyici Bulgular

Teknoloji Kabul Modeli ölçeğinde yer alan ifadelerin aritmetik ortalama değerlerine ve standart sapma oranlarına Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2. Teknoloji Kabul Modeli Ölçeğine İlişkin Betimleyici Bulgular

Ölçek	İfadeler	Ortalama	Standart Sapma
Teknoloji Kabul Modeli	BİT genel olarak performansımı artırıyor.	3,871	1,194
	BİT bir şeyi öğrenmek için yararlıdır.	4,108	1,103
	BİT ile çalışırken daha üretken oluyorum.	3,915	1,072
	BİT kullanılarak işler daha kolay hale getirilir.	4,169	1,096
	BİT beni çalışırken daha etkin kılıyor.	3,833	1,175
	BİT kullanarak bilgiyi daha hızlı bir şekilde alabilirim.	4,122	1,167
	BİT bir araç olarak yararlıdır.	4,040	1,215
	BİT’i kullanmayı öğrenmenin kolay olduğunu düşünüyorum.	3,593	1,097
	Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma konusunda beceri kazanmayı kolay buluyorum.	3,722	1,045
	BİT’in kullanımı genellikle kolaydır.	3,634	1,003
	BİT’i kontrol edebiliyorum ve istediğimi yaptırabiliyorum.	3,652	1,000
	BİT’i okulda etkileşim kurmak için esnek buluyorum.	3,748	0,919
	BİT ile yapmak istediğim şeyleri kontrol edebiliyorum.	3,628	0,943
	BİT sayesinde çalışmalarımı bireysel/tek başıma yürütebiliyorum.	3,959	1,079
	BİT, başkalarıyla iletişim kurmama ve birlikte çalışmama olanak sağlıyor.	3,962	1,141
	BİT kullanmak zevklidir.	3,997	1,116
	BİT ihtiyaç duyduğum her yerde öğrenmeme olanak sağlıyor.	4,002	1,139
	BİT, nerede olursam olayım ihtiyaç duyduğum tüm bilgilere sahip olmamı sağlıyor.	3,780	1,048
	BİT’i işimin bir gereği olduğu için kullanıyorum.	3,646	1,203
	BİT’i işimle ilgili olduğu için kullanıyorum.	3,540	1,252

Tabloya göre, Teknoloji Kabul Modeli ifadeleri arasında en yüksek ortalamanın ($\bar{x}$: 4,16) “BİT kullanılarak işler daha kolay hale getirilir.” ifadesine ait olduğu görülmektedir. Öte yandan en düşük ortalamalı ($\bar{x}$: 3,54) ifadenin ise “BİT’i işimle ilgili olduğu için kullanıyorum.” olduğu görülmektedir.

Uzaktan Eğitim Tutumu Ölçeğine İlişkin Betimleyici Bulgular

Uzaktan Eğitim Tutumu ölçeğinin ve ölçekte yer alan ifadelerin aritmetik ortalama değerleri ile standart sapma oranlarına Tablo 3’te yer verilmiştir.

Tablo 3. Uzaktan Eğitim Tutumu Ölçeğine İlişkin Betimleyici Bulgular

Ölçek	İfadeler	Ortalama	Standart Sapma
Uzaktan Eğitim Tutumu	Yaşam tarzım açısından uzaktan eğitimi tercih ederim.	2,146	1,479
	Uzaktan eğitim kendi hızımda öğrenmemi sağlaması açısından bana uygundur.	2,266	1,463
	Sınavların uzaktan olmasını tercih ederim.	2,505	1,580
	Uzaktan eğitim deneyimi yaşamak, uzaktan eğitime bakış açımı olumlu etkiledi.	2,421	1,310
	Uzaktan eğitim ile iyi bir öğrenme fırsatı yakalanır.	2,397	1,308
	Uzaktan eğitim, kişisel gelişim ihtiyaçlarımı karşılar.	2,578	1,294
	Uzaktan eğitim hayat boyu öğrenme etkinliklerinin kalitesini artırır.	2,456	1,280
	Uzaktan eğitimde daha fazla kişiyle bilgi ve deneyimlerimi paylaşma fırsatı bulurum.	2,508	1,278
	Teorik eğitimlerin uzaktan yapılması uygun değildir.	3,295	1,532
	Uzaktan eğitimle yapılan kongre/sempozyumlar yüz yüze yapılanlara göre daha ilgi çekicidir.	2,096	1,403
	Gelecekte uzaktan eğitimi, yüz yüze eğitime tercih edebilirim.	2,403	1,549
	Uzaktan eğitimde eğitici ile katılımcı arasındaki etkileşim yetersizdir.	3,029	1,572
	Uzaktan eğitim yüz yüze eğitimden daha etkindir.	2,105	1,389
	Hayat boyu öğrenmede uzaktan eğitim ile alınan diploma/sertifika yüz yüze eğitimle alınanlar kadar güvenilirdir.	2,318	1,337
	Hayat boyu öğrenme kapsamındaki tüm eğitimler uzaktan yapılabilir.	2,219	1,363
	Uzaktan eğitim yüz yüze eğitime alternatif olarak kabul edilemez.	2,900	1,499
	Uzaktan eğitimde öğrenme daha kalıcı olur.	2,131	1,305
	Öğrenme en iyi yüz yüze iletişim ile gerçekleşir.	3,900	1,362
	Uzaktan eğitime katılmak zamandan tasarruf sağlar.	3,117	1,276
	Uzaktan eğitime hazırlanmak eğitimcilere zamandan tasarruf sağlar.	3,128	1,279
	Ülkemiz koşullarında düzenlenen uzaktan eğitimlere güvenirim.	2,295	1,221
	Uluslararası nitelikte olan uzaktan eğitimlere güvenirim.	2,801	1,240

Tablodaki bulgular incelendiğinde, Uzaktan Eğitim Tutumu ifadeleri arasında “Öğrenme en iyi yüz yüze iletişim ile gerçekleşir.” ifadesinin en yüksek ortalamaya ($\bar{x}$: 3,90) sahip olduğu görülmektedir. Öte yandan, en düşük ortalaması ($\bar{x}$: 2,09) olan ifadenin de “Uzaktan eğitimle yapılan kongre/sempozyumlar yüz yüze yapılanlara göre daha ilgi çekicidir.” olduğu görülmektedir.

Verilerin Normallik Dağılımına İlişkin Bulgular

İlk olarak araştırma verilerinin normallik dağılımının incelenmesi gerekmektedir. Verilerin normal dağılımını tespit etmek için çeşitli istatistiksel analiz yöntemleri vardır. Bu yöntemlerden ilk önce Kolmogorov-Smirnov ile Shapiro-Wilk testleri uygulanmıştır. Tablo 4’te yer alan sonuçlar ($p > 0.05$), verilerin normallik varsayımını karşıladığını göstermektedir.

Tablo 4. Normallik Testi Bulguları

	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Teknoloji Kabul Modeli	0,050	342	0,073	0,988	342	0,064
Uzaktan Eğitim Tutumu	0,055	342	0,088	0,983	342	0,084

Verilerin normallik dağılımına ilişkin başka bir yol ise “skewness-kurtosis” (çarpıklık-basıklık) değerlerinin analizidir (Coşkun vd., 2015: 165). Anket ifadelerinin basıklık ve çarpıklık değerleri Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5. İfadelerin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

İfadeler		Çarpıklık Değeri	Basıklık Değeri
Teknoloji Kabul Modeli			
1	BİT genel olarak performansımı artırıyor.	-1,049	0,248
2	BİT bir şeyi öğrenmek için yararlıdır.	-1,428	1,470
3	BİT ile çalışırken daha üretken oluyorum.	-1,005	0,584
4	BİT kullanılarak işler daha kolay hale getirilir.	-1,508	1,682
5	BİT beni çalışırken daha etkin kılıyor.	-0,881	-0,011
6	BİT kullanarak bilgiyi daha hızlı bir şekilde alabilirim.	-1,864	0,959
7	BİT bir araç olarak yararlıdır.	-1,361	0,932
8	BİT'i kullanmayı öğrenmenin kolay olduğunu düşünüyorum.	-0,830	0,134
9	Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma konusunda beceri kazanmayı kolay buluyorum.	-0,866	0,293
10	BİT'in kullanımı genellikle kolaydır.	-0,549	-0,409
11	BİT'i kontrol edebiliyorum ve istediğimi yaptırabiliyorum.	-0,547	-0,163
12	BİT'i okulda etkileşim kurmak için esnek buluyorum.	-0,732	0,250
13	BİT ile yapmak istediğim şeyleri kontrol edebiliyorum.	-0,333	-0,049
14	BİT sayesinde çalışmalarımı bireysel/tek başıma yürütebiliyorum.	-0,833	-0,153
15	BİT, başkalarıyla iletişim kurmama ve birlikte çalışmama olanak sağlıyor.	-1,198	0,770
16	BİT kullanmak zevklidir.	-1,203	0,844
17	BİT ihtiyaç duyduğum her yerde öğrenmeme olanak sağlıyor.	-1,237	0,932
18	BİT, nerede olursam olayım ihtiyaç duyduğum tüm bilgilere sahip olmamı sağlıyor.	-0,766	0,021
19	BİT'i işimin bir gereği olduğu için kullanıyorum.	-0,601	-0,529
20	BİT'i işimle ilgili olduğu için kullanıyorum.	-0,440	-0,857
Uzaktan Eğitim Tutumu			
1	Yaşam tarzım açısından uzaktan eğitimi tercih ederim.	0,905	-0,711
2	Uzaktan eğitim kendi hızımda öğrenmemi sağlaması açısından bana uygundur.	0,740	-0,929
3	Sınavların uzaktan olmasını tercih ederim.	0,512	-1,330
4	Uzaktan eğitim deneyimi yaşamak, uzaktan eğitime bakış açımı olumlu etkiledi.	0,701	-0,596
5	Uzaktan eğitim ile iyi bir öğrenme fırsatı yakalanır.	0,692	-0,649
6	Uzaktan eğitim, kişisel gelişim ihtiyaçlarımı karşılar.	0,498	-0,891
7	Uzaktan eğitim hayat boyu öğrenme etkinliklerinin kalitesini artırır.	0,605	-0,710
8	Uzaktan eğitimde daha fazla kişiyle bilgi ve deneyimlerimi paylaşma fırsatı bulurum.	0,527	-0,823
9	Teorik eğitimlerin uzaktan yapılması uygun değildir.	-0,192	-1,522
10	Uzaktan eğitimle yapılan kongre/sempozyumlar yüz yüze yapılanlara göre daha ilgi çekicidir.	0,956	-0,496
11	Gelecekte uzaktan eğitimi, yüz yüze eğitime tercih edebilirim.	0,572	-1,248
12	Uzaktan eğitimde eğitici ile katılımcı arasındaki etkileşim yetersizdir.	-0,077	-1,526
13	Uzaktan eğitim yüz yüze eğitimden daha etkindir.	0,981	-0,400
14	Hayat boyu öğrenmede uzaktan eğitim ile alınan diploma/sertifika yüz yüze eğitimle alınanlar kadar güvenilirdir.	0,625	-0,791
15	Hayat boyu öğrenme kapsamındaki tüm eğitimler uzaktan yapılabilir.	0,814	-0,602
16	Uzaktan eğitim yüz yüze eğitime alternatif olarak kabul edilemez.	0,050	-1,406
17	Uzaktan eğitimde öğrenme daha kalıcı olur.	0,785	-0,643
18	Öğrenme en iyi yüz yüze iletişim ile gerçekleşir.	-0,999	-0,325
19	Uzaktan eğitime katılmak zamandan tasarruf sağlar.	-0,051	-0,896
20	Uzaktan eğitime hazırlanmak eğitimcilere zamandan tasarruf sağlar.	-0,074	-0,887
21	Ülkemiz koşullarında düzenlenen uzaktan eğitimlere güvenirim.	0,668	-0,519
22	Uluslararası nitelikte olan uzaktan eğitimlere güvenirim.	0,230	-0,994

Tabloda yer alan Teknoloji Kabul Modeli ifadelerinin normallik dağılımına ilişkin çarpıklık değerlerinin -1,864 ile -0,333 aralığında; basıklık değerlerinin ise -0,857 ile 1,682 aralığında olduğu; Uzaktan Eğitim Tutumu ifadelerinde ise çarpıklık değerlerinin -0,999 ile 0,981 arasında olduğu görülmektedir. Field (2009) ile George ve Mallery (2020), çarpıklık ile basıklık değerlerin ± 2 arasında olması durumunda normallik koşulunun yerine getirilebileceğini ifade etmektedir. Nitekim ilgili anket ifadelerinin normallik dağılımlarının kabul edilebilir düzeyde olduğu anlaşılmaktadır.

Açıklayıcı Faktör Analizi

Teknoloji Kabul Modeli ölçeğine ilişkin açıklayıcı faktör analizi sonuçları Tablo 6’da yer almaktadır. Ölçeğin KMO MSA değeri 0,947 olarak ortaya çıkmıştır. Bu değer 0,80’den büyük olduğu için ulusal kimlik ölçeğinin KMO değeri mükemmel düzeydedir. Ayrıca Bartlett’s küresellik testi ($\chi^2 (190) = 5566,776$ $p<0,05$) hesaplaması sonucu da ilgili ölçeğin istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu ve açıklayıcı faktör analizi varsayımlarına uygun olduğunu göstermektedir.

Tablo 6. Teknoloji Kabul Modeli Ölçeği Açıklayıcı Faktör Analizi ve Güvenirlik Sonuçları

Boyutlar	İfadeler	Faktör Yükleri	Özdeğer	Açıklanan Varyans
Fayda ve Motivasyon	TK1	0,647	12,114	60,721
	TK2	0,693		
	TK3	0,595		
	TK4	0,732		
	TK5	0,632		
	TK6	0,803		
	TK7	0,750		
	TK14	0,485		
	TK15	0,731		
	TK16	0,684		
	TK17	0,829		
	TK18	0,724		
	TK19	0,784		
Kullanım Kolaylığı	TK20	0,637	1,666	8,330
	TK8	0,635		
	TK9	0,693		
	TK10	0,833		
	TK11	0,748		
	TK12	0,537		
	TK13	0,638		
Cronbach’s Alpha			0,925	
Açıklanan Toplam Varyans			69,051	
Kaiser-Meyer-Olkin MSA Değeri			0,947	
Bartlett Küresellik Testi			5566,776	
sd			190	
Anlamlılık (sig.)			,000	

Teknoloji Kabul Modeli ölçeğinin açıklayıcı faktör analizi sonuçları, araştırma örnekleminin yeterli büyüklükte olduğunu ve veri setinin faktör analizi için uygun olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, ölçek ifadelerinin yüklendiği faktörlerde geçerli olabilmesi için ilgili ifadelerin faktör yükünün 0,40’tan büyük olması gerekmektedir (Field, 2009). Nitekim ulusal kimlik ölçeğindeki tüm ifadeler bu koşulu da yerine getirmektedir. Analiz neticesinde, özdeğer oranı 1’den büyük iki faktör tespit edilmiştir. Bu faktörler; fayda ve motivasyon ile kullanım kolaylığı olarak adlandırılmıştır. İlgili ölçeğin güvenirlik katsayısı olan Cronbach’s Alpha değeri $\alpha:0,947$ olarak tespit edilmiştir. Hair vd. (2018: 161), kabul edilebilir güvenirlik katsayısının en az 0,70 olması gerektiği ifade ettiği için ilgili ölçeğin güvenirlik katsayısının yüksek düzeyde olduğu kabul edilebilir.

Akış ölçeğinin açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına Tablo 7’de yer verilmiştir. Ölçeğin KMO örneklem yeterliği değeri 0,931 olarak hesaplanmıştır. Bu değer 0,80’den büyük olduğu için akış ölçeğinin KMO değeri mükemmel düzeydedir. Ayrıca Bartlett’s küresellik testi ($\chi^2 (66) = 5446,324$ $p<0,05$) hesaplaması sonucu da ilgili ölçeğin istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu ve açıklayıcı faktör analizi varsayımlarına uygun olduğunu göstermektedir.

Tablo 7. Açıklayıcı Faktör Analizi ve Güvenirlik Sonuçları

Boyutlar	İfadeler	Faktör Yükleri	Özdeğer	Açıklanan Varyans
Tercih	UE1	0,759	10,144	46,109
	UE2	0,771		
	UE3	0,619		
Öğreticilik	UE4	0,601	2,043	9,641
	UE5	0,676		
	UE6	0,661		
	UE7	0,685		
	UE8	0,512		
	UE9	0,618		
	Karşılaştırma	UE10		
UE11		0,752		
UE12		0,805		
UE13		0,794		
UE14		0,749		
UE15		0,832		
UE16		0,828		
UE17		0,785		
UE18		0,671		
Katılım	UE19	0,744	1,017	4,266
	UE20	0,733		
	UE21	0,674		
	UE22	0,602		
Cronbach's Alpha			0,912	
Açıklanan Toplam Varyans			69,435	
Kaiser-Meyer-Olkin MSA Değeri			0,931	
Bartlett Küresellik Testi			5446,324	
sd			231	
Anlamlılık (sig.)			0,000	

Tabloda görüldüğü üzere, akış ölçeğini oluşturan ifadelerin faktör yükleri 0,40'tan büyüktür. Analiz sonucunda, özdeğeri 1'den büyük dört faktör ortaya çıkmıştır. Bu faktörler tercih, öğreticilik, karşılaştırma ve katılım olarak adlandırılmıştır. Analize ilişkin bir diğer sonuç, akış ölçeğinin %69,4 oranında açıklanan varyans oranı ile kabul edilebilir değerler arasında olmasıdır. Ayrıca ölçeğin güvenilirlik katsayısının $\alpha:0,931$ olarak hesaplanmasıyla yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

Demografik Özelliklere İlişkin Farklılık Testleri

Öğrencilerin cinsiyetleri ile değişkenler arasındaki farklılığı tespit etmek için bağımsız grup t testi uygulanmış ve sonuçlarına Tablo 8'de yer verilmiştir.

Tablo 8. Cinsiyete İlişkin Farklılık Testi Sonuçları

Ölçekler	Cinsiyet	N	t-testi		t	Sig. (2-tailed)
			$\bar{x}$	SD		
Teknoloji Kabul Modeli	Kadın	208	3,74	0,831	-2,90	0,005*
	Erkek	134	4,00	0,760		
Uzaktan Eğitim Tutumu	Kadın	208	2,59	0,772	0,49	0,961
	Erkek	134	2,58	0,890		

Tablo 8'de yer alan bulgular doğrultusunda, öğrencilerde teknoloji kabul düzeyinin cinsiyete göre değişkenlik gösterdiği ortaya çıkmıştır. Buna göre erkek öğrencilerin ($\bar{x}=4,00$), kadın öğrencilere göre ($\bar{x}=3,74$) teknoloji kabullerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Öte yandan, uzaktan eğitim tutumuna ilişkin cinsiyetler arası bir farklılık görülmemiştir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlere ilişkin farklılıkları test etmek amacıyla ANOVA testi uygulanmış olup, sonuçlarına Tablo 9'da yer verilmektedir.

Tablo 9. Bölüme İlişkin Farklılık Testi Sonuçları

Ölçekler	Bölüm	ANOVA (Scheffe)			f	Sig. (2-tailed)
		N	$\bar{x}$	SD		
Teknoloji Kabul Düzeyi	Gastronomi	217	3,87	0,805	1,028	0,359
	T. Rehberliği	90	3,85	0,808		
	T. İşletmeciliği	35	3,66	0,868		
Uzaktan Eğitim Tutumu	Gastronomi	217	2,57	0,842	2,002	0,137
	T. Rehberliği	90	2,52	0,713		
	T. İşletmeciliği	35	2,84	0,903		

Analizler neticesinde, homojen dağılıma ön koşul olarak Teknoloji Kabul’ün Levene testinin sig. değeri 0,814; Uzaktan Eğitim Tutumu’nun Levene testinin sig. değeri ise 0,114 olarak çıkmıştır. Tablo 9’daki Sig. (2-tailed) değerlerine de bakıldığında, teknoloji kabul düzeyi ile uzaktan eğitim tutumunun, öğrenim görülen bölümler arası anlamlı bir farklılığa sahip olmadığı görülmüştür.

Değişkenlerin Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler arası ilişkilerin tespitinde kullanılan korelasyon analizi, -1 ile +1 arasında değer alabilmektedir. Katsayının +1 olması, iki değişken arasında doğrusal bir ilişkinin olduğunu; -1 olması ise ters yönde ilişki olduğunu göstermektedir (Coşkun vd., 2015: 228). Korelasyon katsayısı 0,00–0,30 arasında olan değişkenlerin ilişkisi düşük; 0,30–0,70 arası değerlerin ilişkisi orta düzey ve 0,70–1,00 arası değerlerin ilişkisi yüksek düzey olarak kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2013: 32).

Tablo 10. Değişkenlerin Korelasyon Analizi Sonuçları

	Teknoloji Kabul Düzeyi		Uzaktan Eğitim Tutumu	
	Korelasyon Katsayısı	1	-0,259**	
Teknoloji Kabul Düzeyi	Sig. (2-tailed)		0,000	
	N	342	342	
Uzaktan Eğitim Tutumu	Korelasyon Katsayısı	-0,259**	1	
	Sig. (2-tailed)	0,000		
	N	342	342	

Araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen teknoloji kabul düzeyi ile uzaktan eğitim tutumu değişkenleri arasındaki ilişkiyi tespit etmek için gerçekleştirilen korelasyon analizinin Tablo 10’daki bulgularına göre, teknoloji kabul düzeyi ile uzaktan eğitim tutumu arasında anlamlı, ancak düşük düzeyde negatif yönde bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır ($r = -0,259^{**}$; $p < 0,01$).

Değişkenlerin Regresyon Analizi Sonuçları

Teknoloji kabul düzeyinin uzaktan eğitim tutumuna ilişkin etkisine yönelik oluşturulan H1 hipotezi, “Öğrencilerin teknoloji kabulleri ile uzaktan eğitim tutumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.” şeklinde ifade edilmiştir. Sonuçlar, iki değişken arasında ilişki olduğunu gösterse de ($F = 25,544$; $p < 0,001$) regresyon katsayısı dikkate alındığında, öğrencilerin teknoloji kabul düzeyi değerine yönelik bir birimlik artışın, uzaktan eğitim tutumunu %-26,2 oranında azalttığını göstermektedir ($B = -0,262$). Bu bağlamda, teknoloji kabul düzeyi ile uzaktan eğitim tutumu arasında negatif de olsa anlamlı bir ilişki olduğu için araştırmanın H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 11. Teknoloji Kabul Düzeyinin Uzaktan Eğitim Tutumuna Etkisi

Model 1	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Standart Hata
	0,259	0,067	0,065	0,792
ANOVA				
	Kareler Toplamı	df	Ort. Kare	F
Regresyon	15,420	1	15,420	24,544
Artık Değer	213,606	340	0,628	
Toplam	229,026	341		

Bağımsız Değişken: Teknoloji Kabul Düzeyi

Bağımlı Değişken: Uzaktan Eğitim Tutumu

Model 1	Standardize Edilmemiş Katsayı		Standardize Edilmiş Katsayı	t	Sig
	B	Std. Hata	BETA		
Sabit	3,598	0,208		17,331	0,000
Teknoloji Kabulü	-0,262	0,53	-0,259	-4,954	0,000

Bağımlı Değişken: Uzaktan Eğitim Tutumu

Ana değişkenlerin arasındaki ilişki incelendikten sonra, bir sonraki aşamada değişken boyutlarının aralarındaki ilişki test edilmiştir. Teknoloji kabul düzeyi “fayda ve motivasyon” boyutunun uzaktan eğitim tutumunun “tercih” boyutuna olan etkisine dair sonuçlar Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Teknoloji Kabul Düzeyinin (Fayda ve Motivasyon) Uzaktan Eğitim Tutumuna (Tercih) Etkisi

Model 1	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Standart Hata
	0,300	0,090	0,088	1,311

ANOVA					
	Kareler Toplamı	df	Ort. Kare	F	Sig.
Regresyon	58,002	1	58,002	33,744	0,000
Artık Değer	584,410	340	1,719		
Toplam	642,412	341			

Bağımsız Değişken: Teknoloji Kabul Düzeyi (Fayda ve Motivasyon)

Bağımlı Değişken: Uzaktan Eğitim Tutumu (Tercih)

Model 1	Standardize Edilmemiş Katsayı		Standardize Edilmiş Katsayı	t	Sig
	B	Std. Hata	BETA		
Sabit	4,105	0,318		12,923	0,000
Teknoloji Kabul Düzeyi (Fayda ve Motivasyon)	-	0,079	-0,300	-5,809	0,000

Bağımlı Değişken: Uzaktan Eğitim Tutumu (Tercih)

H1a hipotezi “Öğrencilerin teknoloji kabullerinde fayda ve motivasyon ile uzaktan eğitimde tercih tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.” şeklinde ifade edilmiştir. Tablo 12’deki bulgular, iki değişken arasında ilişki olduğunu gösterse de ($F = 33,744$; $p < 0,001$), regresyon katsayısı dikkate alındığında, öğrencilerin teknoloji kabul düzeyinde fayda ve motivasyon boyutuna yönelik bir birimlik artışın, uzaktan eğitimde tercih tutumunu %-45,8 oranında azalttığını göstermektedir ($B = -0,458$). Bu bağlamda, teknoloji kabul düzeyinde fayda ve motivasyon boyutu ile uzaktan eğitim tutumundaki tercih boyutu arasında negatif de olsa anlamlı bir ilişki olduğu için araştırmanın H1a hipotezi kabul edilmiştir. Teknoloji kabul düzeyinin “fayda ve motivasyon” boyutunun, uzaktan eğitim tutumunun “öğreticilik” boyutuna olan etkisine dair sonuçlar Tablo 13’te yer almaktadır.

Tablo 13. Teknoloji Kabul Düzeyinin (Fayda ve Motivasyon) Uzaktan Eğitim Tutumuna (Öğreticilik) Etkisi

Model 1	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Standart Hata
	0,162	0,026	0,024	0,932

ANOVA					
	Kareler Toplamı	df	Ort. Kare	F	Sig.
Regresyon	8,008	1	8,008	9,214	0,003
Artık Değer	295,408	340	0,869		
Toplam	303,416	341			

Bağımsız Değişken: Teknoloji Kabul Düzeyi (Fayda ve Motivasyon)

Bağımlı Değişken: Uzaktan Eğitim Tutumu (Öğreticilik)

Model 1	Standardize Edilmemiş Katsayı		Standardize Edilmiş Katsayı	t	Sig
	B	Std. Hata	BETA		
Sabit	3,278	0,226		14,516	0,000
Teknoloji Kabul Düzeyi (Fayda ve Motivasyon)	-	0,056	-0,162	-3,036	0,003

Bağımlı Değişken: Uzaktan Eğitim Tutumu (Öğreticilik)

H1b hipotezi “Öğrencilerin teknoloji kabullerinde fayda ve motivasyon ile uzaktan eğitimde öğreticilik tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.” şeklinde ifade edilmiştir. Tablo 13’teki bulgular, iki değişken arasında zayıf ilişki olduğunu gösterse de ($F=9,214$; $p<0,001$), regresyon katsayısı dikkate alındığında, öğrencilerin teknoloji kabul düzeyinde fayda ve motivasyon boyutuna yönelik bir birimlik artışın, uzaktan eğitimde öğreticilik tutumunu %-17,8 oranında azalttığını göstermektedir ($B= -0,170$). Bu bağlamda, teknoloji kabul düzeyinde fayda ve motivasyon boyutu ile uzaktan eğitim tutumundaki öğreticilik boyutu arasında negatif de olsa anlamlı bir ilişki olduğu için araştırmanın H1b hipotezi kabul edilmiştir. Teknoloji kabul düzeyinin “fayda ve motivasyon” boyutunun, uzaktan eğitim tutumunun “karşılaştırma” boyutuna olan etkisine dair sonuçlar Tablo 14’te yer almaktadır.

Tablo 14. Teknoloji Kabul Düzeyinin (Fayda ve Motivasyon) Uzaktan Eğitim Tutumuna (Karşılaştırma) Etkisi

Model 1	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Standart Hata
	0,474	0,224	0,222	0,699

ANOVA					
	Kareler Toplamı	df	Ort. Kare	F	Sig.
Regresyon	48,087	1	48,087	98,358	0,000
Artık Değer	166,226	340	0,489		
Toplam	214,314	341			

Bağımsız Değişken: Teknoloji Kabul Düzeyi (Fayda ve Motivasyon)

Bağımlı Değişken: Uzaktan Eğitim Tutumu (Karşılaştırma)

Model 1	Standardize Edilmemiş Katsayı		Standardize Edilmiş Katsayı		t	Sig
	B	Std. Hata	BETA			
Sabit	4,205	0,169			24,821	0,000
Teknoloji Kabul Düzeyi (Fayda ve Motivasyon)	-0,417	0,042	-0,474		-9,918	0,000

Bağımlı Değişken: Uzaktan Eğitim Tutumu (Karşılaştırma)

H1c hipotezi “Öğrencilerin teknoloji kabullerinde fayda ve motivasyon ile uzaktan eğitimde karşılaştırma tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.” şeklinde ifade edilmiştir. Tablo 14’teki bulgular, iki değişken arasında ilişki olduğunu gösterse de ($F= 98,358$; $p<0,001$), regresyon katsayısı dikkate alındığında, öğrencilerin teknoloji kabul düzeyinde fayda ve motivasyon boyutuna yönelik bir birimlik artışın, uzaktan eğitimde karşılaştırma tutumunu %-41,7 oranında azalttığını göstermektedir ($B= -0,417$). Bu bağlamda, teknoloji kabul düzeyinde fayda ve motivasyon boyutu ile uzaktan eğitim tutumundaki karşılaştırma boyutu arasında negatif de olsa anlamlı bir ilişki olduğu için araştırmanın H1c hipotezi kabul edilmiştir. Teknoloji kabul düzeyinin “fayda ve motivasyon” boyutunun, uzaktan eğitim tutumunun “katılım” boyutuna olan etkisine dair sonuçlar Tablo 15’te yer almaktadır.

Tablo 15. Teknoloji Kabul Düzeyinin (Fayda ve Motivasyon) Uzaktan Eğitim Tutumuna (Katılım) Etkisi

Model 1	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Standart Hata
	0,024	0,001	0,002	0,974

ANOVA					
	Kareler Toplamı	df	Ort. Kare	F	Sig.
Regresyon	0,179	1	0,179	0,188	0,664
Artık Değer	323,007	340	0,950		
Toplam	323,186	341			

Bağımsız Değişken: Teknoloji Kabul Düzeyi (Fayda ve Motivasyon)

Bağımlı Değişken: Uzaktan Eğitim Tutumu (Katılım)

Model 1	Standardize Edilmemiş Katsayı		Standardize Edilmiş Katsayı		t	Sig
	B	Std. Hata	BETA			
Sabit	2,736	0,236			11,585	0,000

Teknoloji Kabul Düzeyi (Fayda ve Motivasyon)	0,025	0,059	0,024	0,434	0,664
---	-------	-------	-------	-------	-------

Bağımlı Değişken: Uzaktan Eğitim Tutumu (Katılım)

H1d hipotezi “Öğrencilerin teknoloji kabullerinde fayda ve motivasyon ile uzaktan eğitimde katılım tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.” şeklinde ifade edilmiştir. Tablo 15’teki ANOVA testinin anlamlılık değerine bakıldığında ($\text{sig}=0,664$), anlamlılık değeri için kabul edilebilir değer olan 0,05’ten büyük olduğu ve böylece bu değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Bu nedenle araştırmanın H1d hipotezi reddedilmiştir. Teknoloji kabul düzeyinin “fayda ve motivasyon” boyutunun, uzaktan eğitim tutumunun “katılım” boyutuna olan etkisine dair sonuçlar Tablo 16’da yer almaktadır.

Tablo 16. Teknoloji Kabul Düzeyinin (Kullanım Kolaylığı) Uzaktan Eğitim Tutumuna (Tercih) Etkisi

Model 1	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Standart Hata
	0,094	0,009	0,006	1,368

ANOVA					
	Kareler Toplamı	df	Ort. Kare	F	Sig.
Regresyon	5,689	1	5,689	3,038	0,082
Artık Değer	636,723	340	1,873		
Toplam	642,412	341			

Bağımsız Değişken: Teknoloji Kabul Düzeyi (Kullanım Kolaylığı)

Bağımlı Değişken: Uzaktan Eğitim Tutumu (Tercih)

Model 1	Standardize Edilmemiş Katsayı		Standardize Edilmiş Katsayı		t	Sig
	B	Std. Hata	BETA			
Sabit	2,919	0,360			8,118	0,000
Teknoloji Kabul Düzeyi (Kullanım Kolaylığı)	-	0,096	-0,094		-1,743	0,082

Bağımlı Değişken: Uzaktan Eğitim Tutumu (Tercih)

H1e hipotezi “Öğrencilerin teknoloji kabullerinde kullanım kolaylığı ile uzaktan eğitimde tercih tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.” şeklinde ifade edilmiştir. Tablo 16’daki ANOVA testinin anlamlılık değerine bakıldığında ($\text{sig}=0,082$), anlamlılık değeri için kabul edilebilir değer olan 0,05’ten büyük olduğu ve böylece bu değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Bu nedenle araştırmanın H1e hipotezi reddedilmiştir. Teknoloji kabul düzeyinin “kullanım kolaylığı” boyutunun, uzaktan eğitim tutumunun “öğreticilik” boyutuna olan etkisine dair sonuçlar Tablo 17’de yer almaktadır.

17. Teknoloji Kabul Düzeyi (Kullanım Kolaylığı) Uzaktan Eğitim Tutumuna (Öğreticilik) Etkisi

Model 1	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Standart Hata
	0,029	0,001	0,002	0,944

ANOVA					
	Kareler Toplamı	df	Ort. Kare	F	Sig.
Regresyon	0,248	1	0,248	0,278	0,598
Artık Değer	303,168	340	0,892		
Toplam	303,416	341			

Bağımsız Değişken: Teknoloji Kabul Düzeyi (Kullanım Kolaylığı)

Bağımlı Değişken: Uzaktan Eğitim Tutumu (Öğreticilik)

Model 1	Standardize Edilmemiş Katsayı		Standardize Edilmiş Katsayı		t	Sig
	B	Std. Hata	BETA			
Sabit	2,738	0,248			11,033	0,000
Teknoloji Kabul Düzeyi (Kullanım Kolaylığı)	-	0,066	-0,029		-0,527	0,598

Bağımlı Değişken: Uzaktan Eğitim Tutumu (Öğreticilik)

H1f hipotezi “Öğrencilerin teknoloji kabullerinde kullanım kolaylığı ile uzaktan eğitimde öğreticilik tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.” şeklinde ifade edilmiştir. Tablo 17’deki ANOVA testinin anlamlılık

değerine bakıldığında ($\text{sig} = 0,598$), anlamlılık değeri için kabul edilebilir değer olan 0,05'ten büyük olduğu ve böylece bu değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Bu nedenle araştırmanın H1f hipotezi reddedilmiştir. Teknoloji kabul düzeyinin “kullanım kolaylığı” boyutunun, uzaktan eğitim tutumunun “karşılaştırma” boyutuna olan etkisine dair sonuçlar Tablo 18’de yer almaktadır.

Tablo 18. Teknoloji Kabul Düzeyinin (Kullanım Kolaylığı) Uzaktan Eğitim Tutumuna (Karşılaştırma) Etkisi

Model 1	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Standart Hata
	0,213	0,046	0,043	0,775

ANOVA					
	Kareler Toplamı	df	Ort. Kare	F	Sig.
Regresyon	9,753	1	9,753	16,211	0,000
Artık Değer	204,560	340	0,602		
Toplam	214,314	341			

Bağımsız Değişken: Teknoloji Kabul Düzeyi (Kullanım Kolaylığı)

Bağımlı Değişken: Uzaktan Eğitim Tutumu (Karşılaştırma)

Model 1	Standardize Edilmemiş Katsayı		Standardize Edilmiş Katsayı		t	Sig
	B	Std. Hata	BETA			
Sabit	3,370	0,204			16,533	0,000
Teknoloji Kabul Düzeyi (Kullanım Kolaylığı)	-0,219	0,054	-0,213		-4,026	0,000

Bağımlı Değişken: Uzaktan Eğitim Tutumu (Karşılaştırma)

H1g hipotezi “Öğrencilerin teknoloji kabullerinde kullanım kolaylığı ile uzaktan eğitimde karşılaştırma tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.” şeklinde ifade edilmiştir. Tablo 18’deki bulgular, iki değişken arasında ilişki olduğunu gösterse de ($F = 16,211$; $p < 0,001$), regresyon katsayısı dikkate alındığında, öğrencilerin teknoloji kabul düzeyinde fayda ve motivasyon boyutuna yönelik bir birimlik artışın, uzaktan eğitimde karşılaştırma tutumunu %-21,9 oranında azalttığını göstermektedir ($B = -0,219$). Bu bağlamda, teknoloji kabul düzeyinde fayda ve motivasyon boyutu ile uzaktan eğitim tutumundaki karşılaştırma boyutu arasında negatif de olsa anlamlı bir ilişki olduğu için araştırmanın H1g hipotezi kabul edilmiştir. Teknoloji kabul düzeyinde “kullanım kolaylığı” boyutunun, uzaktan eğitim tutumunun “katılım” boyutuna olan etkisine dair sonuçlar Tablo 19’da yer almaktadır.

Tablo 19. Teknoloji Kabul Düzeyinin (Kullanım Kolaylığı) Uzaktan Eğitim Tutumuna (Katılım) Etkisi

Model 1	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Standart Hata
	0,118	0,014	0,011	0,968

ANOVA					
	Kareler Toplamı	df	Ort. Kare	F	Sig.
Regresyon	4,490	1	4,490	4,790	0,029
Artık Değer	318,696	340	0,937		
Toplam	323,186	341			

Bağımsız Değişken: Teknoloji Kabul Düzeyi (Kullanım Kolaylığı)

Bağımlı Değişken: Uzaktan Eğitim Tutumu (Katılım)

Model 1	Standardize Edilmemiş Katsayı		Standardize Edilmiş Katsayı		t	Sig
	B	Std. Hata	BETA			
Sabit	2,291	0,254			9,003	0,000
Teknoloji Kabul Düzeyi (Kullanım Kolaylığı)	0,149	0,068	0,118		2,189	0,029

Bağımlı Değişken: Uzaktan Eğitim Tutumu (Katılım)

H1h hipotezi “Öğrencilerin teknoloji kabullerinde kullanım kolaylığı ile uzaktan eğitimde katılım tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.” şeklinde ifade edilmiştir. Tablo 19’deki bulgular, iki değişken arasında ilişki

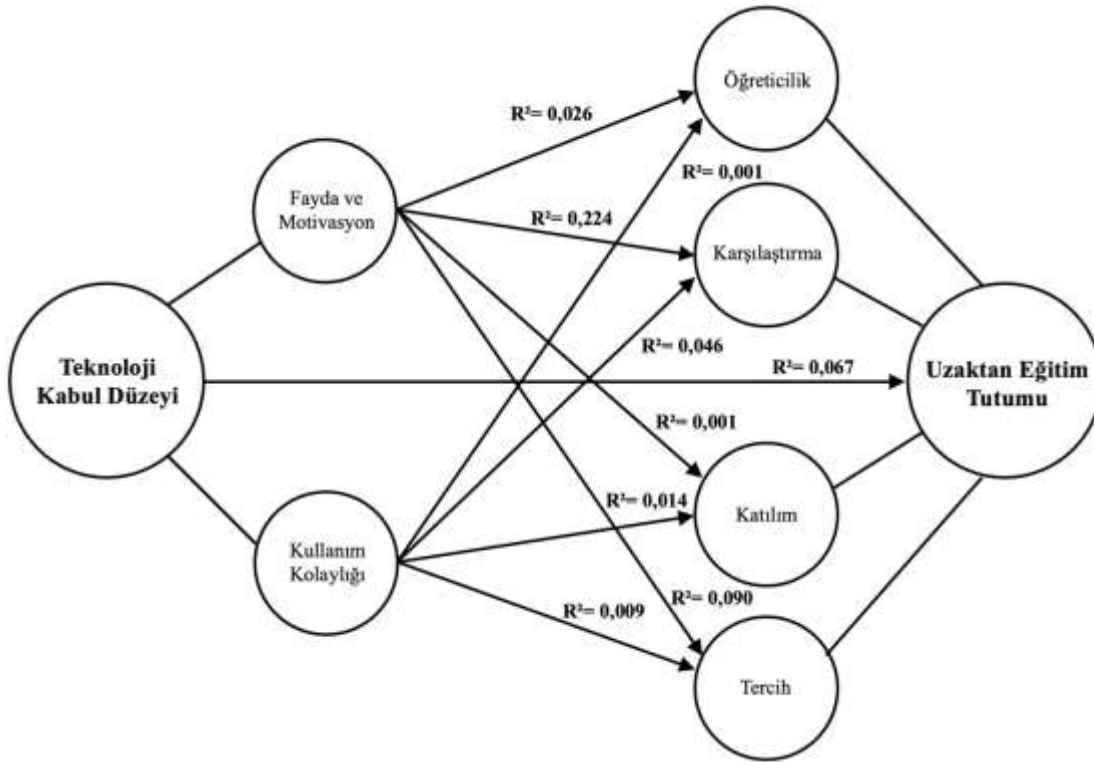
olduğunu gösterse de ($F= 4,790$; $p<0,001$), regresyon katsayısı dikkate alındığında, öğrencilerin teknoloji kabul düzeyi fayda ve motivasyon boyutuna yönelik bir birimlik artışın, uzaktan eğitimde karşılaştırma tutumunu %-14,9 oranında azalttığını göstermektedir ($B= -0,149$). Bu bağlamda, teknoloji kabul düzeyinde fayda ve motivasyon boyutu ile uzaktan eğitim tutumundaki karşılaştırma boyutu arasında negatif de olsa anlamlı bir ilişki olduğu için araştırmanın H1h hipotezi de kabul edilmiştir.

Araştırmanın ilgili değişkenleri ile yapılan analizler doğrultusunda, kurgulanan dokuz hipotezin altısı kabul edilmiş, üçü ise reddedilmiştir. Araştırmanın hipotez sonuçları Tablo 20’de, araştırmanın sonuç modeli ise Şekil 2’de gösterilmektedir.

Tablo 20. Hipotez Sonuçları

	HİPOTEZ	SONUÇ
H1	Öğrencilerin teknoloji kabul düzeyi ile uzaktan eğitim tutumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.	Kabul
H1a	Öğrencilerin teknoloji kabul düzeyinde fayda ve motivasyon ile uzaktan eğitimde tercih tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.	Kabul
H1b	Öğrencilerin teknoloji kabul düzeyinde fayda ve motivasyon ile uzaktan eğitimde öğreticilik tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.	Kabul
H1c	Öğrencilerin teknoloji kabul düzeyinde fayda ve motivasyon ile uzaktan eğitimde karşılaştırma tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.	Kabul
H1d	Öğrencilerin teknoloji kabul düzeyinde fayda ve motivasyon ile uzaktan eğitimde katılım tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.	Ret
H1e	Öğrencilerin teknoloji kabul düzeyinde kullanım kolaylığı ile uzaktan eğitimde tercih tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.	Ret
H1f	Öğrencilerin teknoloji kabul düzeyinde kullanım kolaylığı ile uzaktan eğitimde öğreticilik tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.	Ret
H1g	Öğrencilerin teknoloji kabul düzeyinde kullanım kolaylığı ile uzaktan eğitimde karşılaştırma tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.	Kabul
H1h	Öğrencilerin teknoloji kabul düzeyinde kullanım kolaylığı ile uzaktan eğitimde katılım tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.	Kabul

Şekil 2. Araştırmanın Sonuç Modeli

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Uzaktan eğitim, bireyin kendi öğrenme sürecinden sorumlu olduğu, yani bireysel eğitimi destekleyen bir sistemdir. Nitekim uzaktan eğitimden faydalanan öğrencilerin, öğrenme becerilerini kendilerinin geliştirmesi, bunun için de planlı ve kontrollü bir öğretim süreci içinde olması gerekmektedir. Ancak yüz yüze eğitim ile karşılaştırıldığında uzaktan eğitim, öğrencilerin sosyal davranışlarını geliştirmede olumsuz bir etkiye sahiptir. Bu nedenle uzaktan eğitim sisteminin öğretmen, öğrenci ve öğrenme süreçleri gözetilerek detaylı bir şekilde planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi önem taşımaktadır (Yurdakul, 2015).

Araştırma kapsamında, turizm lisans programlarında öğrenim gören öğrencilerin, teknoloji kabul davranışları ile uzaktan eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Ölçek ifadelerine ilişkin frekans değerlerine bakıldığında, Teknoloji Kabul Modeli ölçeğinde en yüksek değeri alan ifadenin “BİT kullanılarak işler daha kolay hale getirilir” olduğu görülmektedir. Nitekim öğrenciler, bilgi ve iletişim teknolojilerinin sadece öğrenim hayatı ile sınırlı olmaksızın sosyal hayatlarında da kolaylaştırıcı bir fonksiyona sahip oldukları görüşüne sahiptir. Diğer yandan, ölçekte en düşük değeri alan ifade “BİT’i işimle ilgili olduğu için kullanıyorum” ifadesidir. Bu durumdan anlaşılabacağı üzere, öğrenciler bilgi ve iletişim teknolojilerinden daha çok sosyal hayatlarında yararlanmakta, bu teknolojileri sadece eğitim amaçlı kullanmamaktadırlar. Eryılmaz (2018) tarafından yapılan araştırmada, Turizm Fakültesi’nde öğrenim gören öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmaya yönelik yeterliklerinin yüksek düzeyde olduğu tespit edildiği için bu araştırmaya dahil olan öğrencilerin de bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmaya yatkın olduğu söylenebilir.

Uzaktan Eğitim Tutumu ölçeğinin ifadelerine bakıldığında, en yüksek ortalamaya sahip olan ifadenin “Öğrenme en iyi yüz yüze iletişim ile gerçekleşir” ifadesi olduğu görülmektedir. Bu bulgudan öğrencilerin, uzaktan eğitime kıyasla yüz yüze eğitimi tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Bu sonuç alanyazındaki benzer araştırmaların bulgularıyla da paralellik göstermektedir (Olçay ve Döş, 2016; Gökal vd., 2021; Selco ve Habbak, 2021; Hollister vd., 2022; Zhang ve Chen, 2023). İlgili ölçekte en düşük ortalamaya sahip ifade ise “Uzaktan eğitimle yapılan kongre/sempozyumlar yüz yüze yapılanlara göre daha ilgi çekicidir” ifadesidir. Nitekim öğrencilerin, uzaktan eğitim ile yapılan kongre ve sempozyumları ilgi çekici görmedikleri anlaşılmaktadır. Benzer sonuç Sweeney ve Ingram (2001) ile Olçay ve Döş (2016) tarafından yapılan araştırmada da desteklenmiş, öğrencilerin uzaktan eğitimin eğlenceli bir öğretim ortamı sağlamadığını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Meng vd. (2024), uzaktan eğitimin sosyal etkileşim eksikliğine yol açtığını ve bu nedenle uzaktan eğitim faaliyetlerinin yanı sıra yüz yüze sosyal etkileşimlerin artırılması gerektiğine dikkat çekmiştir. Bununla birlikte, öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümler ile teknoloji kabul düzeyi ve uzaktan eğitim tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Bu bulgu da araştırmadan öngörülen sonuçlarla örtüşmemiştir.

Teknoloji kabul düzeyinin uzaktan eğitime yönelik tutumuna ilişkin korelasyon analizi sonuçlarına bakıldığında, iki değişken arasında negatif de olsa anlamlı bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın H1, H1a, H1b, H1c, H1g ve H1h hipotezleri kabul edilmiştir. Alanyazındaki araştırmalar, teknoloji kabul modeli ile uzaktan eğitim tutumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu göstermektedir (Abdulla, 2012; Bolat vd., 2017; Boz, 2019; Özer vd., 2019; Okat, 2022; Dikkartın Övez ve Demir, 2023). Öte yandan, teknoloji kabul düzeyinde fayda ve motivasyon ile uzaktan eğitimde katılım boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı; aynı şekilde teknoloji kabul modelinde kullanım kolaylığı ile uzaktan eğitimde tercih ile öğreticilik tutumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Teknoloji kabul modeli ile uzaktan eğitim tutumu arasında anlamlı ilişki bulamayan benzer bulgulu araştırmalar bulunmaktadır (Stewart, Bachman ve Johnson, 2010; Çelik, 2018; Aytekin vd., 2019; Wang vd., 2019; Sukendro vd., 2020; Avcı ve Emel, 2021; Navarro vd., 2023). Turizm programlarında verilen dersler arasında uygulamalı olanlar da yer aldığı için öğrencilerin, uzaktan eğitimi bu dersler için uygun görmediği ve bunun da tutumlarını etkilediği için bu sonuca varıldığı düşünülmektedir. Bu tespiti ilişkin görüşler Akhan ve Artuğer (2023), Yıldırım (2023) ile Wang ve diğerlerinin (2020) çalışmasında da desteklenmektedir. Bu bulgular, özellikle uygulamalı eğitimin de olduğu bölümlerde, teknoloji kabulünün uzaktan eğitime yönelik tutumu açıklamada yetersiz kalabileceğine işaret etmektedir. Turizm İşletmeciliği, Gastronomi ve Mutfak Sanatları ile Turizm Rehberliği programlarında öğrenme süreci, yalnızca bilişsel bilgi kazanımıyla sınırlı olmamakta ve uygulamalı beceriler, sosyal etkileşim gibi boyutları da içermektedir. Bu bağlamda, öğrencilerin teknolojiyi faydalı ve kolay bulunmasına rağmen çevrim içi ortamlarda uygulamalı yeterlikleri edinemedikleri, uzaktan eğitim tutumlarını olumsuz etkileyebilmektedir (Agyeiwaah vd., 2022). Demirdelen Alrawadieh (2022), turizm öğrencilerinin uzaktan eğitimde hem sosyal etkileşimden hem de sektörel yeterlikleri kazanmaktan uzaklaştığını ve bu durumun uzaktan eğitime yönelik genel tutumlarını zayıflattığını ifade etmiştir. Dolayısıyla

bu araştırmanın bulguları, uygulamalı öğrenme ortamlarının gerektirdiği uygulamalı beceri ve sosyal etkileşim boyutlarının uzaktan eğitim gibi sanal ortamlarda sağlanamamasıyla açıklanabilir.

Araştırma grubunu oluşturan Turizm Fakültesi öğrencileri her ne kadar yüz yüze eğitim programında öğrenim görüyor olsa da müfredatta yer alan zorunlu derslerden Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ile Türk Dili derslerini uzaktan almaktadır. Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları dikkate alındığında, bu derslerden en iyi seviyede verim alabilmeleri adına mevcut sistemin geliştirilmesi ve daha kaliteli bir altyapıda eğitim verilmesi yönünde üniversite yönetiminin iyileştirmeler yapması yerinde olacaktır. Bu iyileştirmeler yapılırken sadece öğrenci odaklı değil, öğretim elemanı odaklı da düşünülerek daha etkili ve verimli bir ders işleyiş süreci tasarlanmalıdır. Ayrıca her öğrencinin sosyo-ekonomik durumunun eşit düzeyde olmadığı düşünüldüğünde, gerekli teknolojik ekipmanlara sahip olmayan öğrenciler için kütüphane veya laboratuvarlarda bilgisayar, kulaklık vb. cihaz sayılarının artırılması, mümkünse sadece uzaktan eğitimle verilen derslerde kullanmak üzere ayrı bir bilgisayar odası kurulması önerilmektedir. Bununla birlikte Meng ve diğerlerinin (2024) de önerdiği gibi, yükseköğretim kurumlarının gelecekte yaşanabilecek küresel krizlere önlem amacıyla uzaktan eğitime yönelik sistematik bir acil eylem planı hazırlamaları ve altyapılarını buna göre geliştirmeleri gerekmektedir. Bu doğrultuda müfredatlar da hazırlanırken öğrenme deneyimini iyileştirecek doğrultuda ders içeriğinin, ders yapısının, sunum tekniklerinin ve öğrenci-öğretmen etkileşimlerine odaklanılması gerekmektedir (Gantasala vd., 2021).

Bu araştırmanın temel sınırlılığı, bulguların sadece Mardin Artuklu Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencilerine yönelik olmasıdır. Uzaktan eğitim sisteminin ve teknolojik imkânların gün geçtikçe yaygınlaştığı dijital dünya göz önüne alındığında, örneklemin genişletilerek farklı üniversitelerin turizm bölümlerinde araştırmalar yürütülebilir. Ayrıca kıyaslama yapmak amacı ile devlet ve vakıf üniversitelerinin turizm bölümlerinde okuyan öğrenciler üzerine bir araştırma yapılabilir. Bununla birlikte, bu çalışmada kullanılan değişkenler üzerine memnuniyet, eğitim kalitesi gibi değişkenler eklenerek daha gelişmiş bir modelde çalışma yapılabilir.

Kaynakça

- Agyeiwaah, E., Baiden, F. B., Gamor, E. and Hsu, F. C. (2022). Determining the attributes that influence students' online learning satisfaction during COVID-19 pandemic. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 30, 100364.
- Akhan, E. ve Artuğer, S. (2023). COVID-19 pandemi sürecinde, turizm fakültelerinde eğitim alan öğrencilerin ve eğitim veren öğretim elemanlarının, çevrim içi öğrenme ve öğretme deneyimleri. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 6(2), 593-606.
- Akpınar, Y. (2003). Öğretmenlerin yeni bilgi teknolojileri kullanımında yükseköğretimin etkisi: İstanbul okulları örneği. *The Turkish Online Journal of Education Technology-TOJET*, 2(2), 79-96.
- Akyol, C. (2020). Turizm ön lisans öğrencilerinin Covid-19 pandemisi sürecinde gerçekleştirilen uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik görüşleri. *Studies in Educational Research and Development*, 4(2), 65-82.
- Akyürek, M. İ. (2020). Uzaktan eğitim: Bir alanyazın taraması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-9.
- Alkan, F. and Kocak, C. (2015). Chemistry laboratory applications supported with simulation. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 176, 970-976.
- Angelino, L. M., Williams, F. K. and Natvig, D. (2007). Strategies to engage online students and reduce attrition rates. *The Journal of Educators Online*, 4(2), 1-14.
- Avcı İ. ve Yıldız E. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitimi kullanan öğrencilerin memnuniyet ve davranışlarının teknoloji kabul modeli çerçevesinde incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 12(3), 814-830.
- Aydın, M. K. ve Semerci, A. (2017). Öğretmenlerin bit tutumları ölçeğinin geliştirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 46(213), 155-176.
- Aydoğmuş, M. ve Karadağ, Y. (2020). Öğretmen adaylarının bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) yeterlikleri: Ondokuz Mayıs Üniversitesi örneği. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 686-705.

- Aykış, F. (2021). *Hayat boyu öğrenmede uzaktan eğitim tutum ölçeği* (Tıpta Uzmanlık Tezi). Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara.
- Aytekin, A., Ayaz, A. ve Tüminçin, F. (2019). Uzaktan Eğitim Memnuniyetinin Teknoloji Kabul Modeli Ve Bilgi Sistemleri Başarı Modeli Bağlamında İncelenmesi. *6th International Management Information Systems Conference- Connectedness and Cybersecurity* (9-12 Ekim). 387-395.
- Belew, A., Ketemaw, A., Sitotaw, G., Alganeh, H., Wogayehu, B., Ayenew, T. and Damtew, A. (2024). Acceptance of e-learning and associated factors among postgraduate medical and health science students at first generation universities in Amhara region, 2023: using modified technology acceptance model. *BMC Medical Education*, 24(1), 838.
- Berce, J., Lanfranco, S. and Vehovar, V. (2008). E-Governance: Information and communication technology, Knowledge Management and Learning Organization Culture. *Informatica*, 32, 189-205.
- Bolat, Y. İ., Aydemir, M. ve Karaman, S. (2017). Uzaktan eğitim öğrencilerinin öğretimsel etkinliklerde mobil internet kullanımlarının teknoloji kabul modeline göre incelenmesi. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 37(1), 63-91.
- Boz, A. (2019). *Öğretmen adaylarının teknoloji kabullenme ve kullanımı bağlamında uzaktan eğitim algılarının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Buluk, B. ve Eşitti, B. (2020). Koronavirüs (Covid-19) sürecinde uzaktan eğitimin turizm lisans öğrencileri tarafından değerlendirilmesi. *Journal of Awareness*, 5(3), 285-298.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. PegemA Pub.
- Chandrasiri, N. R. and Weerakoon, B. S. (2022). Online learning during the COVID-19 pandemic: Perceptions of allied health sciences undergraduates. *Radiography*, 28(2), 545-549.
- Choudhury, S. ve Pattnaik, S. (2020). Emerging themes in e-learning: A review from the stakeholders' perspective. *Computers & Education*, 144, 103657.
- Çelik, K. (2018). *Genişletilmiş teknoloji kabul modeli: Uzaktan eğitim öğrencileri üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Bilişim Enstitüsü, Ankara.
- Çelik, S., Türkoğlu, T., Baydeniz, E. and Sandıkcı, M. (2023). Teknoloji kabul modeli bağlamında öğrencilerin davranışsal niyetine etki eden etmenlerin belirlenmesi. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 26(1), 1-28.
- Coşkun, R., Altunışık, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri: SPSS Uygulamalı* (8. Baskı). Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Demirdelen Alrawadieh, D. (2022). Distance education in tourism and hospitality amid COVID-19: Perspectives of students and academics. *Journal of Tourismology*, 8(1), 13-25.
- Deveci, M. (2019). *Türkiye’de yeni iletişim teknolojilerinin yükseköğrenim kurumlarında uzaktan eğitim alanında kullanımı* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dikkartın Övez, F.T. and Demir, S. (2023). Examination of secondary school mathematics teachers' digital literacy self-efficacy, e-learning readiness, technology acceptance levels, and attitudes towards distance education. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 17(Özel Sayı), 371-397.
- Duker, J., Bonney, E.A. and Adibi, M.G.D. (2018). Influence of the internet on the academic achievement of senior high school students in the Cape Coast Metropolis of Ghana. *International Journal of Scientific Research and Management*, 6(8), 26-35.
- Duman, S. N. (2020). Salgın döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Milli Eğitim*, 49(1-Özel Sayı), 95-112.
- Edmunds, R., Thorpe, M. and Conole, G. (2012). Student attitudes towards and use of ICT in course study, work and social activity: A technology acceptance model approach. *British Journal of Educational Technology*, 43(1), 71-84.

- Efiloğlu Kurt, Ö. (2015). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime bakış açılarının teknoloji kabul modeli ve bilgi sistemleri başarı modeli entegrasyonu ile belirlenmesi. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 7(3), 223-234.
- Eryılmaz, S. (2018). Öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojileri yeterliliklerinin belirlenmesi: Gazi Üniversitesi, Turizm Fakültesi örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(65), 37-49.
- Field, A. (2009). *Discovering Statistics Using SPSS* (3rd Edition). Sage Publications.
- Gantasala, V. P., Gantasala, S. B., Al Tawil, T. N. E. and Prasad, P. (2022). Quality of learning experience, student satisfaction and perceived overall experience in the COVID-19 context. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 14(1), 507-520.
- García-Morales, V. J., Garrido-Moreno, A. and Martín-Rojas, R. (2021). The transformation of higher education after the COVID disruption: emerging challenges in an online learning scenario. *Frontiers in Psychology*, 1-14. <http://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.616059>
- Gökal, H., Cantemir, V. ve Küçük, V. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde zorunlu uzaktan eğitim alan öğrencilerin teknoloji kabulü ve topluluk hissini memnuniyete katkısının incelenmesi: KKTC örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52), 567-581.
- Grafton-Clarke, C., Uraiby, H., Gordon, M., Clarke, N., Rees, E., Park, S., Pammi, M., Alston, S., Khamees, D., Peterson, W., Stojan, J., Pawlik, C., Hider, A. and Daniel, M. (2022). Pivot to online learning for adapting or continuing workplace-based clinical learning in medical education following the COVID-19 pandemic: A BEME systematic review: BEME Guide No. 70. *Medical Teacher*, 44(3), 227-243. <http://doi.org/10.1080/0142159X.2021.1992372>
- Granić, A. and Marangunić, N. (2019). Technology acceptance model in educational context: A systematic literature review. *British Journal of Educational Technology*, 50(5), 2572–2593.
- Güleş, H. K. (2000). Bilişim sistemlerinin toplam kalite yönetimindeki yeri ve önemi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Dergisi*, 15(1), 103-113.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. and Anderson, R.E. (2018). *Multivariate Data Analysis (8th Edition)*. Cengage Learning EMEA.
- Hollister, B., Nair, P., Hill-Lindsay, S. and Chukoskie, L. (2022). Engagement in online learning: student attitudes and behavior during COVID-19. *Frontiers in Education*, 7, 851019.
- Howell, S. L. Williams, P. B. and Lindsay, N. K. (2003). Thirty-two trends affecting distance education: An informed foundation for strategic planning. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 6(3), 1-23.
- Ifinedo, P. (2006). Acceptance and continuance intention of web-based learning technologies (WLT) among university students in a Baltic country. *The Journal of Information Systems in Developing Countries*, 23(6), 1-20.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Jan, A. U. and Contreras, V. (2011). Technology acceptance model for the use of information technology in universities. *Computers in Human Behavior*, 27(2), 845-851.
- Kebritchi, M., Lipschuetz, A. and Santiago, L. (2017). Issues and challenges for teaching successful online courses in higher education: A literature review. *Journal of Educational Technology Systems*, 46(1), 4-29.
- Klisowska, I., Seń, M. and Grabowska, B. (2020). Advantages and disadvantages of distance learning. *E-methodology*, 7(7), 27-32.
- Kumar, V., Nayak, K. P. and Bhinder, H. S. (2021). The technology acceptance model and learning management system: a study on undergraduate tourism and hospitality students. *European Journal of Interdisciplinary Studies*, 13(2), 65-89.
- Landry, B. J. L., Griffeth, R. and Hartman, S. (2006). Measuring student perceptions of blackboard using the technology acceptance model. *Decision Sciences Journal of Innovative Education*, 4(1), 87-99.

- Li, K. C., Tsai, Y. T. and Tsai, C. K. (2008). Toward development of distance learning environment in the grid. *International Journal of Distance Education Technologies (IJDET)*, 6(3), 45-57.
- McLaren, C. H. (2004). A comparison of student persistence and performance in online a classroom business statistics experiences. *Decision Sciences Journal of Innovative Education*, 2, 1-10.
- Meng, W., Yu, L., Liu, C., Pan, N., Pang, X. and Zhu, Y. (2024). A systematic review of the effectiveness of online learning in higher education during the COVID-19 pandemic period. *Frontiers in Education*, 8, 1334153.
- Navarro, R., Vega, V., Bayona, H., Bernal, V. and Garcia, A. (2023) Relationship between technology acceptance model, self-regulation strategies, and academic self-efficacy with academic performance and perceived learning among college students during remote education. *Frontiers in Psychology*, 14,1227956.
- Okat, E. (2022). *Uzaktan eğitim programlarının öğretmenler tarafından algısının teknoloji kabul modeli bağlamında incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilecik.
- Olçay, A. ve Döş, B. (2016). Turizm eğitimi alan öğrencilerin internete dayalı uzaktan eğitim yöntemine yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 727-750.
- Özer, G., Günlük, M. ve Özcan, M. (2019). Muhasebe akademisyenlerinin muhasebe eğitiminde uzaktan eğitim uygulamaları kullanımına yönelik algılarının teknoloji kabul modeli çerçevesinde incelenmesi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi (MUVU)/Journal of Accounting and Taxation Studies (JATS)*, 12(1), 65.
- Papanastasiou, E. C. and Angeli, C. (2008). Evaluating the use of ICT in education: Psychometric properties of the survey of factors affecting teachers teaching with technology (SFA-T3). *Journal of Educational Technology and Society*, 11(1), 69-86.
- Park, S. Y. (2009). An analysis of the technology acceptance model in understanding university students' behavioral intention to use e-learning. *Educational Technology & Society*, 12(3), 150-162.
- Rahman, H. (2014). The role of ICT in open and distance education. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 15(4), 162-169.
- Rahman, A. (2021). Using students' experience to derive effectiveness of COVID-19-lockdown-induced emergency online learning at undergraduate level: Evidence from Assam, India. *Higher Education for the Future*, 8(1), 71-89.
- Sangrà, A. and González-Sanmamed, M. (2010). The role of information and communication technologies in improving teaching and learning processes in primary and secondary schools. *Australasian Journal of Educational Technology*, 26(8), 207-220.
- Selco, J.I. and Habbak, M. (2021). STEM students' perceptions on emergency online learning during the COVID-19 pandemic: Challenges and successes. *Education Sciences*, 11(12), 799.
- Simonson, M., Smaldino, S., Albright, M. and Zvacek, S. (2012). *Teaching and Learning at a Distance: Foundations Oo Distance Education*. Boston, MA: Pearson Education.
- Simpson, O. (2013). Student retention in distance education: Are we failing our students? *Open Learning*, 28, 105-119.
- Stewart, C., Bachman, C. and Johnson, R. (2010). Predictors of faculty acceptance of online education. *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching*, 6(3), 597-616.
- Sukendro, S., Habibi, A., Khaeruddin, K., Indrayana, B., Syahrudin, S., Makadada, F.A. and Hakim, H. (2020). Using an extended Technology Acceptance Model to understand students' use of e-learning during Covid-19: Indonesian sport science education context. *Heliyon*, 6(11). e05410
- Sweeney, J. and Ingram, D. (2001). A comparison of traditional and web- based tutorials in marketing education: An exploratory study. *Journal of Marketing Education*, 23(1), 55-62.

- Tang, K. H. D. (2023). Impacts of COVID-19 on primary, secondary and tertiary education: a comprehensive review and recommendations for educational practices. *Educational Research for Policy and Practice*, 22(1), 23-61.
- Teo, T. (2009). The impact of subjective norm and facilitating conditions on pre-service teachers' attitude toward computer use: a structural equation modeling of an extended technology acceptance model. *Journal of Educational Computing Research*, 40(1), 89-109.
- Torun, N. K. ve Cengiz, E. (2018). Endüstri 4.0 bakış açısının öğrenciler gözünden teknoloji kabul modeli (Tkm) ile ölçümü. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 22, 235-250.
- Turner, M., Kitchenham, B., Brereton, P., Charters, S. and Budgen, D. (2010). Does the technology acceptance model predict actual use? A systematic literature review. *Information and Software Technology*, 52(5), 463-479.
- UNESCO. (2024). *What you need to know about digital learning and transformation of education?*. Erişim tarihi: 11/06/2025, <https://www.unesco.org/en/digital-education/need-know#:~:text=Digital%20technology%20has%20become%20a,open%20and%20resilient%20learning%20systems>
- Van den Akker, J., Kuiper, W., Hameyer, U. and Voogt, J. (2003). Consequences of ICT for aims, contents, processes, and environments of learning. *Curriculum Landscapes and Trends*, 217-236.
- Volman, M. and Van Eck, E. (2001). Gender equity and information technology in education: The second decade. *Review of Educational Research*, 71(4), 613-634.
- Wang, C., Cheng, Z., Yue, X.-G. and McAleer, M. (2020). Risk Management of COVID-19 by universities in China. *Journal of Risk and Financial Management*, 13(2), 36.
- Wang, L. Y. K., Lew, S.L., Lau, S.H. and Leow, M.C. (2019). Usability factors predicting continuance of intention to use cloud e-learning application. *Heliyon*, 5(6), e01788.
- Webber, C. (2003). Introduction new technologies and educative leadership. *Journal of Educational Administration*, 41(2), 119-123
- Yağcı, K., Efendi, M. ve Akçay, S. (2019). Turist rehberliği öğrencilerinin uzaktan eğitim kavramına bakış açıları. *Journal of Travel and Tourism Research*, 14, 118-136.
- Yıldız, R. (2004). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Yıldız, Y. ve Topal, F. A. (2022). Müzik öğretmeni adaylarının bilgi iletişim teknolojilerine (bit) ve uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, (92), 46-67.
- Yıldırım, Y. (2023). Turizm öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin öğrenilmesi: Akçakoca örneği. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 7(2), 291-317.
- Yurdakul, B. (2015). Uzaktan eğitim. Demirel, Ö. (Ed.), *Eğitimde Yeni Yönelimler* içinde, (s. 271-288). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Yusuf, M. O. (2005). Information and communication technologies and education: Analyzing the Nigerian national policy for information technology. *International Education Journal*, 6(3), 316-321.
- Zhang, Y. and Chen, X. (2023). Students' perceptions of online learning in the post-COVID Era: A focused case from the Universities of Applied Sciences in China. *Sustainability*, 15(2), 946.
- Zobeidi, T., Homayoon, S.B., Yazdanpanah, M., Komendantova, N. and Warner, L.A. (2023). Employing the TAM in predicting the use of online learning during and beyond the COVID-19 pandemic. *Frontiers in Psychology*, 14, 1104653.